Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...брийн 21-һээ гарана | № 179 (13668) | 1974 оной августын 2, пятница | Сэн 2 мүнгэн

КОММУНИС ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ БИБЛИОТЕКЫН ҮҮРГЭ

...библиотекэнүүдэй хүдэлмэрине эрид һайжаруулха, ...хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ тэдэнэй ...дээшэлүүлхэ талаар бүхы орон доторнай, тэрэ тоодо ...блика дотор, нилээд хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэг... ажалшадые номоор хангаха, ажалшадай дунда гэгээ... хүдэлмэри эмхидхэхэ тушаа библиотекэнүүд ехэ ...хэһэн байна. Мүнөө үедэ Буряад орон доторнай 10 ...нон шахуу хэһэг номой жасатай 1110 ...иотекэ тоологдоно. Эдэ библиоте...үүд 700 мянга шахуу хүнүүдые гэхэ гү, али бүхы хүн ...зингоо 78 процентыень номуудаар хангана. Республи... ...тор библиотекэгүй нэгэшье тосхон байхагүй.

...библиотекэнүүд үзэл сурталай хүдэлмэридэнь партни... ...ганизацинуудта шухала түшэг тулгуури болоно. ...эй ба Совет правительствын политикые тэдэнэр ...нтэ ажалшадта ойлгуулан тайлбарилна. Тэндэ элдэб ...н номууд тушаа уншагшадай конференцинүүд, асуу... болон харюугай үдэшэнүүд, уран зохёолшодтой уул...нүүд үнгэргэгдэнэ. Эрдэм наука, техникэ болон ту...дүй дүршэлэй туйлалтануудые олоннитын дунда дэл...үүлхэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар библиотекэ... ...эй үнэхөөрөө ехэ хүдэлмэри хэжэ байдагынь мэдээжэ. ...уран зохёолой, политическэ, научно-техническэ лите...рын шэнэ номууд түбхын түрүүндэ библиотекэдэ ерэ... юм. Эдэ номууд тухай ажалшадта саг соонь мэдээ... тэдэ номуудаар ажалшадые һонирхуулха, тэдэ номуу... ...удаан барижа байнгүй, дары сагаа ажалшадта ун...ха гээшэ ямар ехэ хүндэтэй, харюусалгатай, арюун ...ан. хэзээ бүхэндэ хүнүүдэй марташагүй хэрэг болоно ...эб! Энэ талаар А. М. Горькиин нэрэмжэтэ манай рес...убликанска библиотекэ һайшаалтай хүдэлмэри хэдэг бо...лон. Хэблэлһээ гараад, библиотекэдэ абтаһан шэнэ но... тухай үзэл сурталай эмхи зургаануудта, промыш...а предприятинуудта, аймагуудай библиотекэнүүдтэ. ...ынь захилаар тус тус уншагшадта мэдээсэжэ бай...ашалтай. Жэшээлхэдэ, судна бүтээлгын заводто, ...-дэ гү, али бусад предприятинуудта хэрэгтэй ...удай ерэхэдэнь, заатагүй мэдээсэжэ байдаг болонхой. ...тэрэшэлэн олохон аймагуудай, профсоюзна организа...удай элдэб эмхи зургаануудай библиотекэнүүд зоной ...а ном дэлгэрүүлхэ, хүнүүдтэ ном уншуулха, түрүү ...дүршэл тунхаглаха, харуулан ойлгуулха агитаци эм...хэ гэхэ мэтээр бага бэшэ хүдэлмэри хэнэ. Улаан-...ютын, мүн Хориин аймагай библиотекэнүүд нэгэдэ... ёһо гуримтай, нэгэ түбһөө удари...тай, эшэ үндэһэтэй ...хой. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, жэшээлхэдэ, Хориин ...та Соёл культурын министерствын мэдэлдэ байгаа... ...бүхы библиотекэнүүд аймагай библиотекын таһагуу... болоно. Эдэ таһагуудынь аймагайнгаа түб библиоте...тэй холбоотой, тэндэһээ шэнэ номуудые абадаг гуримтай. ...ин аймагай библиотекын ажал хүдэлмэриин түрүү ...дүршэл тухай манай газетын мүнөөдэрэй номерто дэл...гэлгээр бэшэгдэнхэй. Энэ хадаа библиотекын ажал ...хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг түрүү онол аргануудай нэгэ...нь гээшэ. Иимэ методээр ажалладаг библиотекэнүүд ...ингоо жасые баяжуулха, хүдэлмэриеэ эрид һайжа...ха дүүрэн арга боломжотой. Саашадаа иимэ түрүү дүршэл бүхы библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ үргэ... нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагдана.

...нгэбэшье республикын бүхы библиотекэнүүд һай..., хүсэд хангалтатайгаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Тэ...эй хүдэлмэридэ нилээд дутуу дунданууд бии байһаар. ...он библиотекэнүүдэй ажал хүдэлмэринь коммунис ...мүүжүүлгын зорилгонуудые хүсэд дүүрэнээр бэелүүл...ранагүй, ажалшадай мүнөө үеын научна болон куль... ...ай ехэ эрилтэнүүдые хангажа шаданагүй. Библиотекэ...эй номуудай жасын горитойхоноор ургабашье, номуу...нь эрьесэ үшөөл бага байһаар. Хэжэнгын, Улаан-Үдын ...гэй, Хяагтын болон Түнхэнэй аймагуудта библиотекэ...з уншагшадынь үсөөн, номуудайнь эрьесэ бага бай... ...урамхаанай, Яруунын, Түнхэнэй аймагуудта олохон ...иотекэнүүд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые шэнэ шэнэ ...удаар хангаха, уншагшадай дунда номуудые олоор ...рүүлхэ, уншагшадтайгаа холбоо барисаагаа үргэдхэ... ...хижүүлхэ, ажал хүдэлмэридөө түрүү дүн дүршэл ...рүүлхэ тушаа хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Элдэб янзын ...алаар хэблэгдээд гараһан шэнэ номууд тухай уншаг...та али болохоор мэдүүлхые тэдэнэр оролдоногүй.

...блиотекэ гээшэ үзэл сурталай, соёл гэгээрэлэй ком...ис хүмүүжүүлгын эмхи зургаан ха юм. Тиимэһээ оло... ...эз ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэн ...еэтайгаар ябуулха гээшэ библиотекэ бүхэнэй нангин ...лго мүн. Манайда библиотекэгүй томо коллектив бай...н гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Промышленна ...приятии, колхоз, совхоз бүхэндэ, институт, техникум ...ургуули бүхэндэ библиотекэ бии. Эдэ библиотекэ...д хүнүүдэй ерэхэдэ, мнил ном үгөөд лэ байха уялга... ...эшэ байһаниинь элитэ. Библиотекэ бүхэн уншагша...гаа эрилтые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ, тэрэ ...тыень һайнаар хангахые оролдохо зэргэтэй.

...хибүүдэй библиотекэ (гол түлэб һургуулиин наһанай ...үүд тухай хэлэгдэнэ) манай республика дотор тон ...ор байна. Олохон аймагуудта үхибүүдэй тусгаар биб...иотекэ байхагүй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Ниитэ библио... соо үхибүүдэй уншаха номууд гү, али таһаг бии юм... Теэд мүнөө үедэ энээниие хангалтатайда тоолохын ...гүй. Манай орон дотор, тэрэ тоодо манай республи...дотор, үхибүүд олошоржошье, алишье талаараа урга... хүмүүжэжэ, эрдэм һургаалтай болножо байнхай. Тэ...ор бага наһанһаа эхилээд, ном олоор, ехээр уншадаг ...оо. Тиимэһээ амяараа үхибүүдэй болон эдир наһата... библиотекэ олошоруулха тухай асуудал тон зүбөөр ...ргана.

...библиотекэнүүдэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха, ажал...шадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ тэдэнэй үүргые ...дээшэлүүлхэ тухай партиин комитедүүд, профсоюзна ...олон комсомолой организацинууд, соёл культурын бо...н арадай гэгээрэлэй эмхи зургаанууд тодорхой хэмжээ...дые абаха болоно.

АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ШЭНЭ ШАТА

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй долоодохи сесси

Манай үе сагта ниитын дэбжэлтын эршэ, ороной коммунизм тээшэ дабшалта соёл культурын, эрдэм наукын, гэгээрэлэй хүгжэлтэһөө сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Коммунис парти, Совет гүрэн Ленинэй захяа заабаринуудаар хүтэлбэрилэгдэн, арадай гэгээрэлые нарижуулан һайжаруулгада туйлай ехэ анхарал хандуулжа байдаг юм. Мүнөө совет арадые дэлхэй дээрэ эгээн лэ эрдэм һургуулитай арадуудай нэгэн гэжэ тоолложо болоно.

Манай общественэй хүгжэлтын мүнөөнэй шата хүдэлмэришэдэй юрэнхы эрдэмые, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ, научно-техническэ интеллигенциие бэлэдхэхэ бүхы ёһо гуримые нарижуулан һайжаруулха зорилгонуудые илангаяа шухала болгоно,— гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев, Украинын ССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулалта дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглээ һэн.— һуралсалай бүхы гуримые саашадань һайжаруулжа, бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгые түгэсхэхэ, дээдэ ба техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудай хүдэлмэрине эрид һайжаруулха гэһэн зорилго партиин XXIV съезд табиһан байна».

Совет Россида бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгые түгэсхэлгэ—РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй долоодохи сессиин зүбшэн хэлсэхэ гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь мүн. Энэ сесси августын 1-дэ Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Россин Федерациин бүхы автономито республиканууд, хизаарнуудай, областьнуудай түлөөлэгшэд депутадууд эндэ суглараа.

Нүхэд **Ю. А. Андроповой, А. П. Кириленкын, Ф. Д. Кулаковой, К. Т. Мазуровай, А. Я. Пельшиин, Д. С. Полянскиин, П. Н. Демичевэй, Б. Н. Пономаревой, М. С. Соломенцевой** ерэхэдэнь, депутадууд болон айлшад халуунаар угтаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **В. А. Котельников** сесси нээгээ.

Сессинүүдэй хоорондохи үе соо наһа бараһан республикын Верховно Соведэй депутат И. К. Потаповай дурасхаалые сугларагшад һууриһаа бодожо, ёһолон хүндэлбэ.

Шэнээр һунгагдаһан депутадууд А. А. Беловой, В. А. Матросовой, эрхэ түлөөлэлгэнүүдые мэдэрхэ тухай Мандатна комиссиин элидхэл тушаа тогтоол баталагдан абтана.

Сессиин зүблэхэ зүйл баталагдаба:

1. РСФСР-тэ бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгые түгэсхэхэ хэмжээнүүд тухай.
2. Арадай гэгээрэл тухай РСФСР-эй хуулиин проект тухай.
3. Гүрэнэй нотариат тухай РСФСР-эй хуулиин проект тухай.
4. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат **В. И. Кочемасов** РСФСР-тэ бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгые түгэсхэхэ хэмжээнүүд тухай элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ЮРЭНХЫ ЭРДЭМЭЙ ҺУРГУУЛИНУУДЫЕ, РСФСР-эй ГЭГЭЭРЭЛЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН ЭДИР НАТУРАЛИСТНУУДАЙ БА ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТУРШАЛГА ХЭГШЭДЭЙ ТҮБЭЙ СТАНЦИИЕ РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай хүдэлмэридэ, һурагшадые ажалда дүршэл шадабаритайгаар һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын эдир натуралистнуудай ба хүдөө ажахын туршалга хэгшэдэй түбэй станциие РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотануудаар** шагнаха. Тэрэ тоодо:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

Мухар-Шэбэрэй аймагай Мухар-Шэбэрэй юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиие.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной июлиин 31.

АРАДАЙ АЖАХЫН ЗОРИЛГОНУУД—ГОЛ АНХАРАЛДА

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай ээлжээтэ заседанинууд Москвада болобо. Арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдтэ заседанинууд дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин заседани боложо, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр түсэблэлгые нарижуулан һайжаруулха, түсэблэлгын ёһо гуримые бэхижүүлхэ талаар РСФСР-эй Мяханай ба һүнэй промышленностиин министерствын хүдэлмэрие зүбшэн хэлсэһэн байна. Промышленность хүтэлбэриигые һайжаруулха, үйлэдбэрие тусхай шэглэлтэй болгохо, аша үрыень дээшэлүүлхэ талаар министерство ехэ хүдэлмэри ябуулна гэжэ депутадууд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсон. 1971—1973 онуудта министерство продукци худалдаанда гаргаха, үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ түсэбүүдые дүүргэһэн байна. Гэхэтэй хамта, промышленна үйлэдбэриин ниитэ ургалтын талаар табан жэлэй түсэбэй даабарие министерство дүүргээгүй гээд комисси тэмдэглэбэ. Гол шухала зүйлэй продукци үйлэдбэрилхэ, үйлэдбэриин хүсэнүүдые болзор соонь ашаглалгада тушааха талаар түсэб дүүргэгдээгүй.

Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин комиссиин заседани үнгэргэгдэжэ, хүнгэдхэгдэһэн индустриальна зүйлнүүдые, ашаг ехэтэй ханын материалнуудые барилгада хэрэглэхэ талаар Россин Федерациин колхозуудай барилгын нэгэдэлэй хүдэлмэри тухай асуудалые хаража үзэһэн байна. Капитальна һомололгын түсэбэй дүүргэлтэ тухай, 1974 ондо РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын нютагай барилгын материалнуудые гаргаха үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Ашаглагдаагүй арга боломжонуудта депутадууд гол анхаралаа хандуулба.

1974 ондо РСФСР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудай аршаан, пивэ болон һэрюун унда үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө ямараар дүүргэжэ байһан тухай асуудалые промышленностиин зорилгонуудые эрхилдэг комисси зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ жэлдэ үйлэдбэриин хүсэнүүдые үргэдхэхэ, шэнэ техникэ ба технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэриин хэгдээшье һаань, министерствын хэдэ хэдэн предприятинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл дайралдана гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой ба улад зоной ажаһуудал хангалгын асуудалнуудые шиидхэдэг комиссиин заседани болобо. Волгоградска областьдо «РСФСР-эй хүн зоной байдал саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тушаа» РСФСР-эй Верховно Соведэй тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай асуудалые эндэ хаража үзэһэн байна. Улад зоной байдал һайжаруулхын тула областиин нютагай Соведүүд ехэ хүдэлмэри хэнэ гэжэ депутадууд мэдүүлбэ.

РСФСР-эй техническэ мэргэжэл олгодог дунда училищинуудта арадай ажахыда шухала хэрэгтэй мэргэжэл шадабаритай хүдэлмэришэдые бэлдэлгын ямар байдалтай байһан тухай асуудалые залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комисси хаража үзэһэн байна. Техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудые олошоруулха, мүнөөнэй эрилтэнүүдэй үндэһөөр һурагшадта ном зааха талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитет ехэ хүдэлмэри үнгэргэнэ гэжэ элидхэл, мүн нэмэлтэ элидхэл дотор тэмдэглэгдээ. Гэбэшье Россин Федераци дотор техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудые үргэдхэн хүгжөөхэ түсэб үшөөл һулаар бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ депутадууд зааһан байна.

Россин Федерациин арадай ажахыда эрхэ сахиха хүдэлмэриин ямар хэмжээндэ байһан тухай асуудалые хуули һанамжалан дурадхадаг комисси хаража үзэбэ.

Элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын ба спортын комиссиин, гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин, арадай гэгээрэлэй, эрдэм, наукын ба соёлой комиссиин заседанинууд боложо, һалбари һалбариингаа гол шухала зорилгонуудые зүбшэһэн байха юм.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар саг үргэлжын комиссинууд зохихо зуршалгануудтай тогтоолнуудые батлан абаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. П. Нешков, хэдэ хэдэн министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай заседанинуудта хабаадаһан байна.

(ТАСС-ай корр.).

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани июлиин 31-дэ боложо. 1974 оной түрүүшын хахад жэлдэ Россин Федерациин арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, хизаарнуудай, областьнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, хэдэ хэдэн союзна республикануудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

Ороной таряалан дээрэ

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума ороохо таряа хуряалга улам үргэдэжэ байнхай. Поволжиин, Түбэй-Хара хүрьһэтэ областьнуудта, мүн бусад районуудта таряа хуряалга захаланхай.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёһоор, июлиин 29-нэй байдалаар орон доторнай 26,1 миллионһоо үлүү гектар дээрэһээ ороохото, ороохото бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаад байна. Энээнэй 15,5 миллион гектарһаа таряан сохигдоо.

Таряа хуряалга дээрэ гайхамшагта үрэ дүнгүүдые туйлаһан Ростовско областиин «Московский» совхозой комбайнернуудай патриотическа үүсхэл ороной бусад районуудта үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэн, онһото техникэеэ ашаа үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, механизаторнууд ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахые оролдоно.

Россин Федерациин колхоз, совхозуудта 14 миллион 825 мянган гектар дээрэһээ ороохото, ороохото бобово ургамалнууд хадагдаа. Украинын механизаторнууд ургасаяа эмхитэй һайнаар хуряажа байна. Энэ республикада 4-һөө үлүү миллион гектар дээрэ таряан сохигдоо. Энэнь хадагдаһан талмайн 61 процент болоно.

Казахстанда ургаса хуряалга эршэдэжэ байнхай. Эндэ 2,5 миллион гектар дээрэ ороохо таряан хадагдаа. Энэ талмайн табанай дүрбэн хубиин ургаса сохигдоһон байха юм.

Ургасаяа хуряахадаа, таряашад ерэхэ жэлэй үндэр баян ургаса тухайда анхаралаа табина. Намарай тарилга хэхэеэ полинуудаа бэлдэнэ. Энээнэй тула колхоз, совхозуудта 12,1 миллионһоо үлүү гектар газар хахалагдаа. Энэнь хараалагдаһан талмайн гурбанай нэгэ хубинь болоно.

(ТАСС).

ФОТОРЕПОРТАЖ

ЗАЛУУШУУЛ ШАЛГАРНА

Эдэ үдэрнүүдтэ Асагад, Дабаата, Онохойн-Шэбэрэй сабшалан дээгүүр үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Энэ жэлдэ Эрхирэгэй совхозэй отделенинүүд бүхыдөө 25 мянган центнер үбһэ хуряажа абаха, 500 тонно сенаж дараха, 2.000 центнер витаминтай ногооной гурил гаргаха түсэбтэй юм.

Мүнөө ажахыда 14 звено үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байна. Түрүүшын үдэрһөө ажалша бэрхэ хүнүүдһээ, илангаяа залуушуулһаа бүридэһэн Х. Н. Манжуевай, Г. Ф. Лазаревай хүтэлбэрилдэг звенонууд эршэтэйгээр хүдэлжэ, горитойхон газарай ногоо сабшаад, үбһыень хура бороодо оруулангүй, һайнаар хатаажа хуряагаа.

Эдэ звенонуудта үбһэ багсалан уяжа, тюк болгохо пресс-подборщик хүдэлнэ. Энээнэй ашаар үбһэн гээлтэгүйгөөр абтана, дары малай байрада зөөгдэжэ ябталагдана. Жэшээнь, нүхэр Лазаревай звено хэдэн үдэр соо 1.500 тюк бэлэдхээ.

Звеное даагша Харитон Иванович Манжуев өөрөө луговод хүн. Тэдэндэ 93 гектар сабшалан даалгагданхай.

Эндэ гол түлэб комсомол-залуушуул хүдэлдэг юм. Даажа абаһан сабшалан дээрэһээ 1.200 центнер үбһэ һүрилжэ абаха түсэбтэй. Звеное даагша газараа өөрөө уһалдаг, модо, шулууһаа сэбэрлэдэг. Мүнөө энэ звенодо хүдэлэгшэдэй дундаһаа залуу трактористнар Лукерий Шкваров, Такир Шакиров гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр.

— Бүхыдөө звенодоо 10 хүн хүдэлнэбди. Зариманайнгаа тракторай косилкаар үбһөө сабшажа, мүн тармажа, хуряажа байхадань, үдэр бүри 3—4 хүмнай гар хажуураар бургааһа шугы ухашалан сабшана. Даб дээрэ 50 гаран гектарай ногоон тракторай косилкаар сабшагдаад, түрүүшын 400 центнер үбһэн һүрилэгдөө, — гэжэ нүхэр Манжуев хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Тармагдаһан үбһэн тусхай пресс-подборщигоор суглуулагдан абтана. 2. Звеное даагша коммунист Х. Н. Манжуев. 3. Тэбхэр тюгууд һүрилэгдэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Загарайн аймаг.

ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛНЭ

Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхоздо тэдэниие шефтээ абаһан Ивалгын гидромелиоративна техникум тэжээл бэлэдхэлгын үедэ горитой туһаламжа үзүүлнэ. Тус техникумэй 4 трактор, 20 гаран студентнэр Олзон гэжэ газарта хүдэлжэ байна.

Тэдэнэр совхозой хүдэлмэришэдтэй хамта тус тустаа 20 килограмм шэгнүүртэй 3.000 гаран тюгүүдые наратай байһан гурбан үдэр соо багсалан боожо ябталаа.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ОЙН БАЯРАЙ ПРОДУКЦИ

Череповецкэ металлургическа заводой химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилдэг түрүүшын цехэй ашаглалгада оруулагдаһанһаа хойшо миллиондохи тонно үнэтэ азотно үтэгжүүлгэ гаргагдаһан байна. Түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо, 4 һараар урид ойн баярай продукци абтаа.

Химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилдэг цех Вологодчинодо минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргадаг химиин түрүүшын ехэ предприяти болоно. 18 жэлэй турша соо эндэ үйлэдбэрилэгдэһэн «таряалангай витаминай» ашаар олон мянган тонно ороохо таряан нэмэжэ хуряагдаһан байна. Энэ үе соо предприятиин бүхы агрегадууд нарижуулан һайжаруулагдаа. Тиигэжэ аммиагай гээгдэлые хороохо, аммиагай уһа ашаглалгые һайжаруулха арга олдобо.

(ТАСС-ай корр.).

Багша—таряа хуряалгын герой

Кайрактынска дунда һургуулиин багша С. Т. Жалгаспаевай хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг Акбулак гэдэг районно түбтэ мандуулагдаа. Таряа хуряалга дээрэ ажалай баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө тэрэ иимэ нэрэ хүндэдэ хүртөө. «Победа» колхозой механизаторнуудай дунда, мүн таряа хуряалгада хабаадаһан районой багшанар соохоо С. Т. Жалгаспаев хэнһээшье түрүүн 10 хоногой туршада 455 гектарай ороохото ургамал хадаһан байна.

(ТАСС).

ХРОНИКО

Ондоо хүдэлмэридэ ороходо болоһонтойнь дашарамдуулан, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшын уялгануудһаань нүхэр А. М. Школьниковые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум сүлөөлбэ.

ЗАЛУУШУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ— ШУХАЛА АСУУДАЛ

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партиин Хоринин райкомой ээлжээтэ пленум һая болобо. Комсомолые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгэ шангадхаха, аймагай залуушуулые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэг улам һайжаруулха тухай асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. У. Дарханов энэ асуудалаар пленум дээрэ элидхэл хэбэ.

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудал партийна организацинуудай гол анхаралда хододоо байгаа, хожомоошье байха юм. Аймагай партийна олон организацинууд комсомолой хүдэлмэридэ ехэ һаналаа табидаг, хүтэлбэрилдэг, комсомолой организацинуудай ажал хэрэгые даамайгаар хаража үзэдэг, бодото туһаламжа үзүүлдэг болоһон байна.

Комсомолшууд, залуушуулай ажалай, политическэ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхын тулада хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг партийна организацинууд олон. Жэшээнь, Анаагай, Хүрбын совхозуудай, Хоринин леспромхозой, «Бурводстрой» трестын ПМК-гай, «Сельхозтехникын» аймагай нэгэдэлэй партийна организацинууд эдээнэй тоодо ороно.

Комсомолой организацие һайнаар хүтэлбэрилдэг, залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэг һайнаар ябуулдагаараа Анаагай совхозой партийна комитедэй хүдэлмэри бусадта үльгэр жэшээ болохо үгэхэ байна. Тус партком энэ хэрэгтээ нэгэ гуримтай болонхой, хүмүүжүүлгын орёо асуудалнуудые тодорхойгоор шиидхэхэ гэжэ оролдодог юм.

Үйлэдбэридэ ажалладаг бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй гурбанай нэгэ хубинь комсомолшууд, залуушуул юм. Хүдөө ажахыда 797 залуушуул, тэрэ тоодо 127 механизатор, 161 хонишод хүдэлнэ. Аймагай промышленностьда 500 гаран комсомолшууд, залуушуул ажаллана. Эдэнэрэй олонинь социалис мүрысөөнэй манлайда ябана. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр эрхим һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө 190 залуушуул «1973 оной ударник» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай значогоор, нүгөө заримании нь «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн значогоор шагнагдаа.

Аймагай промышленностьда, хүдөө ажахыда комсомол-залуушуулай 28 коллектив хүдэлжэ байнхай. Эдэнэрэй 5-ниинь һаалиин фермэ, 12-ынь хонишодой бригада, 5-ниинь модошодой бригада юм. Ажалдаа эрхим амжалта туйладаг комсомолшуудые нэрлэжэ болоно. Хоринин совхозой хонишон Галина Нимаева зуун эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга абажа түлжүүлээ. Хоринин леспромхозой А. Арефьевай бригада байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр түсэбһөө гадуур 2000 кубометр модо бэлэдхэһэн байба. Комсомолой обкомой гэшүүн, Үдын совхозой һаалишан А. Газитова, мүн энэл совхозой һаалишад Л. Титова, Л. Кузнецова гэгшэд жэлдээ үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха уялга абаһан аад, хахад жэлэй дүнгөөр 1200—1200 килограмм һү һаагаад байна.

Комсомолой организацинуудай хүдэлмэри ударидаха, залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэг саг үргэлжэ анхардаг партийна организацинуудай хажуугаар мүн энээндэ хайша хэрэгээр хандадаг ушар үзэгдэнэ гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар олоң хүн үгэ хэлээ. Дээдэ-Тайлсын совхозой парткомой секретарь В. Я. Кузьмин, Социалис Ажалай Герой, Хандагайн леспромхозой модошодой бригадын бригадир Н. Ф. Семенов, 24-дэхи ГПТУ-гай партийна организациин секретарь Г. У. Гомбоев, Хоринин леспромхозой парткомой секретарь Н. Я. Трунев, Хүрбын совхозой директор Г. Ш. Дамбаев, аймагай военком Е. П. Торноев, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Г. Н. Бородин, аймагай прокурор А. Л. Михайлов, комсомолой райкомой секретарь А. Д. Цыбикжапов гэгшэд энэ асуудалаар үгэ хэлэһэн байна.

Партиин райкомой пленум зүбшэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаа.

Д. ДАГБАЕВ,
КПСС-эй Хоринин райкомой секретарь.

АЖАЛАА ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭҺЭНЭЙ АШААР

Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай хүдэлмэришэд эхэнхидээ байрын гэрнүүдые, соёлой ба һургуулиин сад-яслинуудай байшангуудые баридаг юм. Һүүлэй сагта манай коллектив тон ехэ барилга хэһэн, хэжэшье байна. Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотын үйлсэнүүдтэ үндэр сагаан гэрнүүд үдэр бүри улам олоор ербын бодоно. Эдэнэй эхэнхиинь бидэнэр баринабди. Түргэнөөр, һайнаар барилга хэхын тула ехэхэн хүсэл оролдолго гарганабди. Барилгашадай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бусадай дунда тарааха хэрэгтэ ехэхэн анхарал табигдана. Шулуушадай, штукатурщигуудай, шэрдэгшэдэй ажалые хүнгэдхэхэ талаар һүүлэй үедэ горитойхон ажал хэгдэһэн, хэгдэжэшье байна.

Манай 1-дэхи СМУ-гай коллектив соо ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, холо ойгууэ суурхаһан хүдэлмэришэд олон аа даа. Социалис Ажалай Герой Б. А. Полтарацкий, Ажалай Улаан Тугай орденто Н. И. Степанов гэгшэд хирпиисээр барилга хэхэдээ нилээд дүршэлтэй болоһон. А. К. Жилина, М. С. Быковская гэгшэд гэрэй дотор талын хүдэлмэри һайн шанартайгаар бүтээжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг гээшэ.

Һүүлэй сагта барилгада залуушуул олоороо ерэдэг болонхой. Эдэнэр богонихон болзор соо шулуушанай, штукатурщигай, шэрдэгшын мэргэжэлнүүдые шудалаад, шадаха зэргээрээ хүдэлнэ. Улаан-Үдын 15-дахи ГПТУ залуу мэргэжэлтэдые олоор гаргана. Гэбэшье һайн бэлэдхэлтэй барилгашад үшөөл дуталдаһаар.

Жэшээлхэдэ, 15-дахи ГПТУ-да шэрдэгшын мэргэжэлдэ нэгэшье хүниие һургадаггүй байха юм. Энэ мэргэжэлдэ бригада соогоол һургаха ушар гарадаг. Поол, сонхын рама, можонуудые, батарейнүүдые һайнаар шэрдэхын тула үндэр мэргэжэл, дүй дүршэл хэрэгтэйл болодог. 15-дахи ГПТУ-гай дэргэдэ шэрдэгшэдэй мэргэжэлдэ һургадаг болоо һаань, ехэ һайн байха һэн гэжэ һанагдана.

Би арбан табан жэл соо барилгада хүдэлнэб. Түрэл городойнгоо үйлсэнүүдтэ нилээд олон гэрнүүдые бодхоолсоһон байхаб. Теэд ехэ юумэ хэһэндээ бахархажа болохоор аал? Залуу хүдэлмэришэдтэ дүй дүршэлөө дамжуулжа, тэдэниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаха гэһэн зорилго урдаа табинаб.

Хэдэхэн жэлэй саана би штукатурщигууд болон шэрдэгшэдэй бригада даажа абаа бэлэйб. Бригададамнай 26 хүн тоологдоно Ехэнхинь залуушуул юм. Тиимэһээл манай бригадые комсомол-залуушуулай бригада гэжэ нэрлэдэг.

Людмила Елаева, Валентина Маркова гэгшэд халаан соогоо 13 дүрбэлжэн метр хана штукатурдаха даабаряа 14—15 дүрбэлжэн метртэ хүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээдэг байха юм. Эдэнэр шэрдэгшын мэргэжэл шудалаа бэлэй. Алишье ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээжэрхидэг.

Надя Аюшеева Мария Цыренова хоёр бригадымнай эгээл залуу хүдэлмэришэд юм. Энэ хоёр Улаан-Үдын 15-дахи ГПТУ дүүргээд, манай бригадада хүдэлхөөр абтаа бэлэй. Эдэнэр даажа абаһан ажалдаа ехэл харюусалгатайгаар хандадаг һэн. Түрүүшын үдэрһөө һайн шанартайгаар ажалаа бүтээхэ гэжэ оролдоо. Мүнөө энэ хоёр басагад бригадымнай эрхим түрүү хүдэлмэришэдэй тоодо оролсонхой. Тиихэдэ Надя Аюшеева олониитын хэрэгтэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Надя үдэшэндөө һуралсажа, дунда һургуули дүүргээ. Мүнөө Зүүн Сибириин технологическа институтда заочноор һурахаар бэлдэжэ байна.

Надя Аюшеева ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэм нилээд ехэ туһа хүргэдэг байха юм. Мария Цыренова, Галя Тихонова, Тамара Тетерина гэгшэд халаан соогоо 15—16 дүрбэлжэн метр хана штукатурдажа, даабаряа 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ бшуу. Манай бригада соо даабаряа дүүргэдэггүй, ажалһаа хожомдожо ерэдэг хүн гэжэ үгы болонхой. Бидэнэр ажалай эхилхэһээ 15—20 минута урид сугларжа, хайшан гээд хүдэлхэ тухайгаа хөөрэлдэдэг байнабди. Хүн бүхэндэ хэхэ ажалыень даалгажа үгэдэг гээшэб. Тэдэнэй хэжэ байһан хүдэлмэриин шанарые наринаар шалгадагби. Дутагдалнуудыень саг дары усадхуулхые оролдохош. Хайша хэрэгээр ажалдаа хандадаг, муу шанартайгаар юумэ хэдэг хүнэй бригада соомнай үгышье һаань, ажалыень шалгажа, залуушуулда зүбшэл заабари үгэхэдэ ашатай туһатай байдаг.

Һүүлэй сагта штукатурщигуудай ажал яһала оньһожоруулагдана. Гэрэй үүдэнэй, сонхонуудай можонуудые, рамануудые, халуун ууралай соргонуудые СО-74, СО-765 гэжэ түхеэрэлгээр шэрдэдэг болонхойбди. Штукатурдагдаһан хана жэгдэлхэ оньһон түхеэрэлгэ өөрөө зохёоһон хүм. Энэ түхеэрэлгэ хэрэглэһэнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсые 12 процентээр дээшэлүүлээбди. Һайн шанартайгаар ажал хэгдэдэг болоо. Хана тэгшээр, гоёор жэгдэлэгдэнэ. Манай бригадада мүнөө гурбан нимэ оньһон түхеэрэлгэ бии. Ондоо бригаданудай штукатурщигууд энэ оньһон машиныемнай ехэ һонирхожо харана, өөһэдөө туршаадшье үзэнэ.

Майн 17-һоо 600 хүдэлмэришэдэй хамтын байрын дотор талын хүдэлмэри хэжэ эхилээбди. Энэ байрын гадаада, досоодо талыень штукатурдаха даабари абаа һэмди. 12 мянган дүрбэлжэн метр хана штукатурдахын тула ехэхэн саг хэрэгтэй юм бэзэ. Бидэнэр түрүүшын үдэрһөө ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлжэ ороо бэлэйбди.

Энэ байшангай барилга ехэ муугаар хэгдэһэн байгаа. Ханань жэгдэ бэшээр баригданхай. Заримдаа 6—7 сантиметр зузаанаар штукатурдаха ушар гараа. Муу шанартайгаар баригдаһан хана штукатурдахада ехэ хүшэр, һаатабаритайшье байдаг. Гэбэшье манай бригадын басагад халаан соогоо 250—300 дүрбэлжэн метр хана штукатурдажа, түсэбтэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг бэлэй. Мүнөө бидэнэр энэ гэрэй ханые штукатурдаха даабаряа 10 хоногоор уридшалан дүүргээбди. Мүнөө поол, сонхын рама, можонуудые шэрдэхэ ажал үлөөд байна. Манай ба[...]шье ажалаа бо[...] урид дүүргэжэ ша[...]ха.

Бидэнэр Ленин[...] молой XVII съезд[...] лан, дээшэлүүлэгд[...] га абаа һэмди. Эн[...] амжалтатайгаар [...] байгаабди. Бриг[...] комсомолой XVII [...] хүндэтэ нэрэ соло[...] һон юм.

Ажалаа зүбөөр [...] шэнэ онол арга, о[...] никэ хэрэглэхэ хэр[...] анхарал табинабди. [...] ришэн бүхэмнай [...] рысэнэ. Халаан бү[...] согсологдожо, эрх[...] тэ баяр хүргэгдэдэг.

Бидэнэр мүнөө [...] Николаевна Куз[...] бригадын штукат[...] тай мүрысэнэбди. [...] ри дундаа айлш[...] мүрысөөнэйнгөө яб[...] галсадаг болонхой[...] дэхи кварталай д[...] най бригадын кол[...] гэдэхи һуури ээз[...] жуулгын вымпел [...] Саашадаа улам [...] гаар хүдэлжэ, дүрб[...] дорхойлхы жэлэй [...] болзорһоонь урид [...] гэһэн зорилготой[...] бүри улам шантаар[...] байнабди.

Г. ША[...]
Буряадай ба[...] управ[...]
1-дэхи СМУ-гай бр[...]

ФОТО РЕПОРТАЖ

ТАЛЫН ОНГОСОНУУД „ТАХАЛАГДАНА“

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ шэнэ ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула «Маяк» колхозой механизаторнууд машина, техникээ түлэг заһабарилжа байна. Һүүлэй мэдээгээр, тус ажахын гурбадахи отделениин комбайнернууд даалгагдаһан комбайн, жаткануудаа хүсэд бэлэн болгоо. Харин I—II отделенинүүдэй механизаторнууд техникээ бэлдэжэ түгэсхэжэ дүтэлөө.

Шэнэ ургаса хуряалгын техникэ заһабарилгада үниндэй механизатор Виктор Иванович Ермаков онсо шалгарна. Энэ нүхэрнай нёдондо 4 мянган центнер орооһо сохижо, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ юм. Тиигэжэ комбайнинень дүрбэн мүшэн тэмдэглээ һэн.

— Байгша ондо машина, техникээ эртээнһээ заһабарилжа эхилээбди. Мүнөө бүхыдөө шахуу бэлэн болгогдожо байна. Энээнһээ гадна орооһо сэбэрлэхэ техникэ мүн лэ заһабарилагдаа, — гээд хүдөө ажахын машинануудай механик Григорий Иванович Наталин хөөрэнэ.

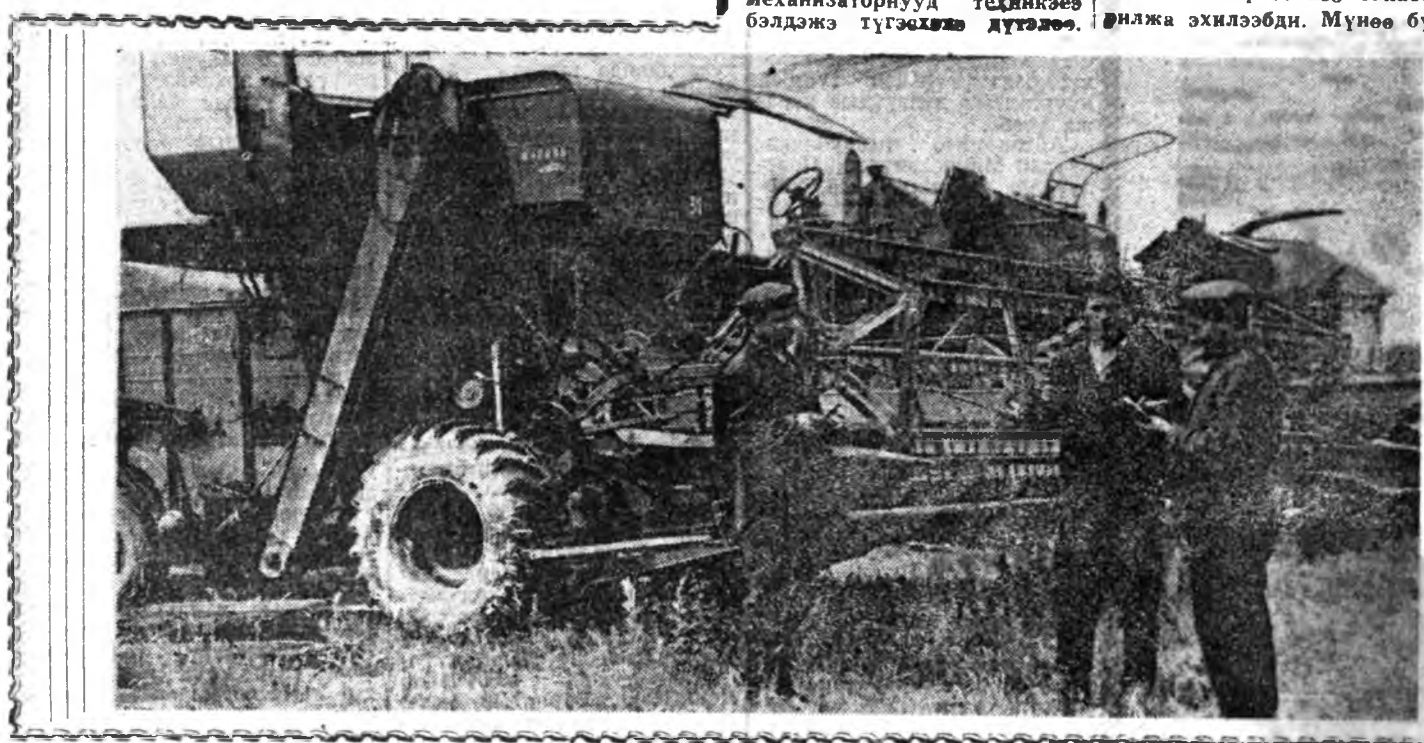

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд заһабарилагдаһан комбайнуудые шалгана. 2. Л. П. Наталин жатка заһабарилна. 3. Механизаторнууд (зүүн гарһаа) В. И. Ермаков Н. В. Михалёв хоёр комбайнаа бэлэн болгожо байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Улаан-Үдын аймаг

АЛАС-ДУРНЫ ХИЗААРТА

НАРАТАЙ ДУЛААН БОЛООШЬЕ ҺААНЬ...

ЮЖНО-САХАЛИНСК. Олтирогойхид амаралтынгаа үдэр автобусуудаар, поездоор, заримдаа ябагааршье далайн гол горхоной, нуурай эрьедэ, ой тайга руу ошожо, амарна.

Аяншалгын областной советдэ ТАСС-ай корреспондентдэ нигэжэ мэдээсэбэ:

— Һүүлэй үедэ сахалинайхид амаралтаяа аяншалжа үнгэргэдэг болоо. Энэ жэлдэ 150 мянган хүн нигэжэ амарха гэжэ хараалагдана. Хотын оршондо гаража амарха, олтирогой үзэсхэлэн гоё газарнуудаар аяншалха, далай дээгүүр һалаар тамаржа, ехэ газарта ошоод, гэдэргээ бусаха, загаһашалха гэхэ мэтэ аяншалагшадта дурадхагдана. «Анивское взморье» руу элүүр энхын поезднууд һаяар ошохонь. Эндэхи тамаралгын газарнуудта ажалшад ошожо, амарха дуратай байдаг.

Һархяаг, жэмэсэй эдеэшэхэдэ, тусхай поезднууд энээн руу ябадаг болохо. Туристнуудай аяншалха арбаад ондоо газарнууд мүнөө шэлэгдэнхэй.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада аяншалха дуратайшуулда гостиница түхеэрэгдэнхэй, Российска хада өөдэ гараха дүүжэн харгы татагдаа. Арбаад предприяти хото шадар амаралтын баазануудтай юм.

КОЛЫМАГАЙ КУРОРТНУУД

МАГАДАН. Саһата хада, Джек Лондоной нуурнууд. Халуун аршаан булагууд... Магаданай областьдо хойто зүгтэ дуратайшуулай амарха үзэсхэлэн гоё газарнууд олон даа.

Үнэхөөрөөшье, Крым, Кавказай курортнуудта юу бэдэржэ ошохо юм? Эндэхи «Талая» гэжэ санатори тэдээнһээ юугээрээшье дутуу бэшэ ха юм. Эндэ жэлэй туршада наран 1822 час соо гэрэлтэнэ гэхэ гү, али Пятигорск, Железноводскһоо зуун часаар үлүү болоно. Тальскын домто аршаан булагууд Магаданай областьһоо холуур суурхадаг. Яхадай алмаз малтагшад, Камчаткын загаһашад, Чукоткын орошод, ангуушад, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй олон районуудта ажаһуугшад эндэ ерэжэ, бэеэ аргалдаг байна.

Манай ороной эгээл хойто зүгэй курортдо амарагшадта тааруу зохид байдал байгуулагданхай. Тамаралгын бассейн, шабарта һуужа аргалха газарнууд, медицинскэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр дүүрэн хангагдаһан врачай кабинедүүд эндэ бии. Эндэ амарагшад түхэреэн жэл соо теплицэдэ ургуулагдадаг овощоор хангагдадаг юм.

Эндэ зундаа илангаяа аятай зохид. Мүнхэдөө ногоон шэнэһэн, хуша модонуудтай өй һархяаг, жэмэсээр баян даа.

«Хара далай дээрэ шунгахада һайн, теэд наранда бэеэ шаража, бэеэ аргалуулхаяа манай Колыма ерэгты!» —гэжэ эндэхид нааданжа хэлэнэ бэшэл.

НОВО-АЛЕКСАНДРОВСКЫН «РИЦА»

НОВО - АЛЕКСАНДРОВСК ТОСХОН (Амарай область). Наранай гарахатай адли, үндэр сэхэ уляангирнуудаар хүреэлэгдэһэн нуурай дэргэдэ хэдэн автобусууд ерэжэ тогтошобо.

Оршон тойронхи тосхонуудта ажаһуугшадай амардаг энэ нуур һаяхан лэ бии болонхой. Комсомолшуудай үүсхэлээр энэ сөөрэмые сэбэрлэжэ[...] болгожо малтаад, га[...] уһа бүлэжэ оруулһа[...] Нуурайнгаа эрьеэр [...]жа, футболой полито[...] талмай байгуулаад, спортивна аттрак[...] эмхидхэбэ.

«Ново-Александровс[...]ца» гэжэ нютагайхи[...] лэгдэдэг болоһон энэ субботын, амаралтын[...] тэ хүршэнэрынь ерэ[...] даг болонхой. Та[...] уһа руу һурэлгөөр [...] нууд эндэ үнгэргэдэ[...] үбэлдөө хоккейгээр [...] сэл болодог юм.

Үнгэрһэн жэлдэ э[...] руу амарай балбааг[...] мянган түрьһэн таб[...] Тиигэжэ мүнөө заг[...] гаар спортивна мү[...] үнгэргэгдэдэг болоо.

ВЕРТОЛЕДООР А[...] ОШОНО

КАМЧАТСКА

Паратунка — камча[...] амардаг эгээл мэдээ[...] Үзэсхэлэн гоё байга[...] зарта урдадаг мүрэ[...] энэ талада аршаан [...] бии. Эндэ тамаралг[...] нүүд баригдаһан ба[...]

Һая болотор Петр[...] Камчатскын област[...] ажаһуугшад иишэ [...] дурбэн часһаа үлүү [...] гадаг һэн. Мүнөө эд[...] часай туршада верт[...] эндэ хүрэнэ. Камча[...] торнууд нигэжэ гурб[...] гыгаараа ниидэдэг б[...] хоёр харгынь Грей[...] талада, Налычевско [...] аршаангуудта абааша[...] буудай ниидэдэг газ[...] капуудые хараха» [...] нууд мүн лэ сам[...] хэгдэдэг.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ

ВЛАДИВОСТОК. П[...] хизаарай Уссурийска [...] эрьедэ үзэсхэлэн гоё [...] тай пионернүүдэй лаг[...] бүлэг барилга бүхэс[...] нинскэ субботиигто ол[...] гөөр бодхоохо гэһэн [...] ри абтаба. Номгов[...] эрьедэхи «Артегтэ» [...] болон Алас-Дурна зү[...] бууд амардаг болохо [...]

Бухэли жэлэй тур[...] 1200 хүнэй амарха [...] лагерь — «Краевед[...] «Океанский», «[...] «Мореходный», «Спо[...] «Пограничный» гэжэ [...] нүүдэй зунай элүү[...] байшангууд бүлэг [...] ороно. Үхибүүдэй а[...] гол шэглэлые лагерьн[...] рэнүүд гэршэлнэ бшу[...] соо ажамилардаг [...] адаглан хаража байх[...] океанариум, аквал[...] үмдэжэ, уһан доогуу[...] шлюзүүдые бариха гэ[...] нинградай архитектор[...] раалһан байна.

Булангуудайнь наг[...] нернүүдэй флотилии[...] нууд байдаг болохо. [...] үбэлэй үедэ амардаг [...] һуралсалаа эндэ таһ[...] гүй һурахынь тула [...] гуримтай һургуули [...] хаар хараалагдана. [...] нуудай зонодо өөрын [...] гуулагдаха юм.

Пионернүүдэй бүл[...] гые габшагай барилг[...] ВЛКСМ-эй ЦК соноск[...] ноймнай хизаар, обла[...] автономито республ[...] комсомол-залуушуулай [...] дууд эндэ ажаллаха [...]

— Шэмэтэй тэжээл дээрэ шахагдажа байһан хониной шэгнүүр сүүдхэдэ 200 граммаар нэмэхэ гү? — гээд үнинэй хонишодһоо асуубалтнай:

— Арайл бирахагүй хаш, — гээд лаб харюусаха.

Энэ асуудалдань мал шахан таргалуулдаг Никольскын совхозой хонишод хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдээр тоб гэмэ харюу үгөө. Ушарынь хадаа урдандаа хони шахажа нэгэтэшье туршаагүй энэ ажахы Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозһоо абтаһан 1.300 хонидоо тусгаар байрада байлгажа, һайн тэжээлээр шахажа эхилһэн юм. Тиихэдээ нэн түрүүлэн хашаагай нэгэ захаар һарабша түхеэрээд, тэндэнь тэжээл хэхэ хобго хобоо тодхожо һуулгаһан юм. Наратай сэлмэг үдэонүүдтэ һүрэг хонидынь тэжээл эдихэһээ байха дүтэлбэшьегүй, аажма халуунда һарабша дороо сугларааад, хураа бшуу.

Шахагдаха хонидойнгоо хооллохогүйдэ И. П. Борисовай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй хэлсэжэ, зунай үедэ хооһоор орхигдоһон малай томо байра соо хонидоо байлгажа шахахаар шиидэ бэлэй. Тиигэжэ үргэн ута байра шэнээр түхеэрэгдэжэ, уһанай, тэжээлэй хобоо, хобтонууд хэгдээ юм. Мүн сэбэр агаарай орожо байхын тула бүхы сонхонуудайнь шэл абтаа һэн.

Хашаа соохи һарабшаһаа жэшээлэшэгүй һэрюун байра соохи хонидоо һара шахуу саг соо шахаад, шэгнэжэ үзэхэдэнь туршалгын түрүүшын дүнгүүд яһала баясуулаа. Тусхайлан хэлэхэдэ, тус бүриин 33 килограмм шэгнүүртэй хонидынь һара соо шахагдаад байхадаа аяар 41 килограмм татаа гэхэ гү, али 8 килограммаар шэгнүүрээ нэмээ.

— Манай ажахын Суулгын совхозһоо худалдажа абаһан хонидой гурбанай нэгэ хубинь дундаһаа доошо хүшэтэй, мүн яһан туранхай байһан юм. Тиин ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд түргэн болзорто таргалуулхын тула хонин бүридэ хоногой 1,2 килограмм талха тарянай зүйл, 1,5 килограмм хэршэгдэһэн һолоомотой холиһон үбһэ, дабһа, минеральна тэжээлэй хүртэхөөр тусхай рацион зохёогоод, хооллуулжа захалаа һэн. Тиихэдэ уһаниинь таһалгаряагүй үгтэдэг байһан юм. Гэхэтэй хамта шахагдажа байһан хониднай һэрюун байраһаа гаргагданагүй, түхэреэн сүүдхын туршада эдеэлүүлэгдээ. Ингэжэ тэжээлээр таһалдуулангүй шахахадамнай, шэгнүүрынь эрид нэмэжэ захалаа бшуу, — гээд совхозой директорэй орлогшо Б. И. Комаров дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

ТАНИЛСАГТЫ—ШЭНЭ АРГА

ХОНОГ СОО— 200 ГРАММААР

«Скотопром» трестын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхалаар Ставрополиин хизаарай, Казахай ССР-эй ажахынуудта дэлгэрһэн энэ арга хэрэглэһэниинь яһала ашагтай байһанаа харуулаа. Жэшээлбэл, хони шахан таргалуулха звеногой гэшүүдтэ ажалайнь түсэб уридшалан зохёогдожо, хонин бүриингөө шэгнүүрые хоногой 60 граммаар нэмээхэ даабари үгтэһэн юм. Тиихэдэ тэжээлэйнь рацион мүн лэ тодорхойлогдон зохёогдожо, хони шахан таргалуулгада ажаллагшадые урмашуулха гурим тогтоогдоһон байна.

— Бүхы гаргашыень тоолоходомнай 8 мянган түхэригтэ болоно. Хэрбээ сүүдхын тус бүриинь шэгнүүрые 60 граммһаа бага бэшээр нэмээгээд байбалнай, бүхыдөө 17 мянган түхэригэй продукци абтаха гэхэ гү, али гаргашыень хорооходо, совхоздомнай аяар 9 мянган түхэригэй сэбэр олзо орохо жэшээтэй. Һаяын дүнгүүдые согсолон харахада, урид тооложо багсааһанһааymнай бүри ехэ олзо доход абтаха хэбэртэй, — гэжэ совхозой ахалагша экономист Х. Г. Гомбожапов хөөрэнэ.

Шэнэ арга хэрэглэхэдэ абаһаар яһала олон бэрхэшээлнүүд ушардаг гээшэ. Теэд энэ совхозой хони шахан таргалуулагшадай мэдүүлһэнэй ёһоор, түрүүшын үдэрнүүдтэ үбһэ, уһаниинь дуталдажа тухашаруулаа. Һүүлээрнь бэлшээридэ манагдадаг байһан хонидынь байрада байлгагдажа эдеэлүүлэгдэхэдээ гэдэһэ доторойн үбшөөр үбдэжэ захалаа. Гэбэшье ажахын мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралтай байһанайнь ашаар бүхы дутагдалынь дары усадхагдажа, үбшэлһэн хонидынь тэрэ дороо эмшэлүүлэгдээ.

— Мүнөө тухашархаяа болинхой. Бүхы хэрэгтэй тэжээлынь хүсэд асарагданхай. Саашадаа дүршэхэдөө бараг болохо бэшэ гүбди. Сэхыень хэлэхэдэ, хонидые ингэжэ шахан таргалуулхада алишье талаараа ашагтай байһаниинь элирээ. Тиимэһээ хойшодоо бэлшээри багатай республикымнай зарим ажахынууд энэ арга үргэнөөр хэрэглэхэл байха, — гээд отделениие эрхилэгшэ Х. Г. Заиграев магтан хэлэнэ.

Шэнэ арга түрүүшынхиеэ туршагдажа, яһала һайн дүн харуулаа гээшэ. Гэбэшье энэ дүршэл тухай республикымнай ажахынуудай олохон мэргэжэлтэд дуулаһаншье, туршажашье үзэхэ хүсэлэнтэй байһан байха. Теэд юундэшьеб эрид шиидэнгеэр ажахыдаа нэбтэрүүлэнгүй, мүнөө хүрэтэрөө зүрхэсэдэггүй гээшэб. Магад Никольскын совхозой дүршэл шадабари бүгэдын анхарал татахань аабы?

В. БАДМАЕВ.

ШУГЫТАДА БОЛОҺОН БАЯР

Торниин совхозой 2-дохи отделениин Шугытын һаалиин фермын малшад тодорхойлхы жэлдэ һү һаали нэмээхэ тушаа абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула тэмсэжэ, үнгэрһэн хахад жэлэй дүнгүүдээр аймаг доторойн һаалиин фермэнүүдэй хоорондын мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ гараа.

Мүрысөөндэ илагшадта партиин Зэдын райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, шагнал үгтөө. Партиин райкомой агитаци ба пропагандын таһагые даагша В. Л. Гармаев дамжуулгын Улаан туг барюулжа, эндэхи малшадые мүрысөөндэ илаһан амжалтаарнь амаршалан, ехэ баясхалан хүргөө.

— Шугытын фермэ 1965—1969 онуудта һү һаалгаар аймаг соогоо илажа, магтаал хайрада хүртэдэг, дамжуулгын Улаан туг абадаг һэн. Социалис мүрысөө бодото һайнаар эмхидхээд, хүдэлмэреэ нягталаа һаа, эндэхи фермынхид саашадаашье түрүүлжэ ябаха аргатай юм. Урдань Буряадай комсомолой 40 жэлэй ойн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Борьёогой совхозой һаалиин фермэтэй мүрысэдэг байгаа. Тиихэдээ дүн гаргалгын үедэ хоорондоо айлшалалсажа, ажал хүдэлмэреэ нүхэдэй ёһоор шалгалсадаг, заабари дурадхалнуудые үгэлсэдэг байгаа. Ингэжэ дүй дүршэлөө андалдаха арга олодог һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ иимэ нүхэд ёһоной мүрысөөн таһалдашоо. Энээниие һэргээхэ тухай Шугытын һаалишад нэгэн доро мэдүүлбэд.

Тус фермын һаалишад, мал адуулагшадай оролдолгын ашаар хахад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө түсэбһөө гадуур 56 килограмм һү һаагаа.

313 центнер һү һааха гэһэн энэ жэлэйнгээ социалис уялга декабриин 25-да дүүргэхэбди. Мүнөө жэл бүхыдөө 160 тугал гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө нэжээд тугал абажа тэнжээхэбди. Тугал бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 600 граммаар нэмээхэбди гэжэ фермынхид мэдүүлбэ.

Фермын эрхим һаалишад А. Ф. Бекетова хахад жэл соо үнеэн бүриһөө 1.460 килограмм, Е. И. Полютова—1.281, Т. Н. Будукова — 1.250 килограмм һү һаагаад байна. Мал адуулагшад КПСС-эй гэшүүн И. И. Полютов, А. Г. Поломошнов, И. Г. Первушкин гэгшэд малаа һайн бэлшээридэ адуулха, саг соонь уһалха, дабһа болон бусад минеральна тэжээлээр хангаха хэмжээнүүдые абадаг байна.

Зоотехническэ эрилтэнүүдые сүм бэелүүлдэг эндэхи малшад саашадаашье түрүү һуурияа алдахагүй, бури һайн дүнгүүдые туйлаха зорилготойгоор ажалланад. Эдэнэй үүсхэлые совхозой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд сүм дэмжэнэ. Совхозой түб һууринда мүрысөөндэ илаһан фермын коллективэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэнхэй.

Д. АЮШЕЕВ.

ЭРДЭМҺУРГААЛ НОМҺОО ЭХИТЭЙ

«Манайда бии байгаа ном бүхэниие хэрэглэхэдэнь, арадта туһалхаар библиотекэнүүдые олоор эмхидхэхэ ёһотойбди, тиихэдээ нэгэ янзын ондо ондоо эмхинүүдые бэшэ, харин түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилдэг, нэгэ ниитэ гуримтай эмхи байгуулха хэрэгтэй» гэжэ Владимир Ильич Ленин бэшэһэн юм.

Орон доторнай библиотекэнүүдэй хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар Ленинэй хараа бодолой бэелэгдэжэ байһанай шэнэ шата, ажалшадые номоор гүйсэд һайнаар хангаха эгээл зохисотой, эгээл таарамжатай арга нүхэсэл хадаа библиотекэнүүдые түбтэй болгохо гурим нэгэдхэмэл болоно.

Нэгэдхэмэл гурим байгуулгын гол зорилго хадаа библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие улам һайжаруулга, тэдэнэй үүргэ, нүлөө ехэдхэлгэ болоно. Библиотекэнүүдые нэгэдхэлгэ, нэгэ фондтой, нэгэ хүтэлбэритэй болгохо гэшэ мүнөө үе сагаймнай, эрдэм техникын дэбжэлтын эрилтэ мүн. Энэ хэрэг манай республика дотор халуунаар дэмжэгдэн эхилэгдэжэ байна. Хориин аймагай библиотекэнүүд иимэ шэнэ гуримаар хүдэлмэрилжэ байнхай. Тэдэнэй ажал хүдэлмэриие, шэнэ гурим юугээрээ һайн бэ гэжэ түс хуудаһандаа харуулхые оролдообди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин аймагай түбэй библиотекын байшан.

ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ШАТА

Һүүлэй жэлнүүдтэхи социально-экономическа хубилалтануудһаа, научно-техническэ дэбжэлтэһээ, соёл болбосоролой хүгжэлгэһөө холбожо, библиотекын уншагшадай тоо улам олошорно, тэдэнэй эрилтэ эрид дээшэлнэ. Юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо Буряадай АССР-эй Культурын министерствын библиотекэнүүдэй уншагшадай тоо 76 мянга гаран хүнөөр олон болһон байна, харин уншагшадта үгтэһэн номой тоо 2 миллион тухайгаар ехэ болоо.

Мүнөө үедэ республикымнай олонхи зониие хангажа байгаа багахан, таһархай библиотекэнүүд уншагшадай бүхы эрилтые гүйсэд дүүрэнээр хангажа шадахагүй, библиографическа, мэдээсэлэй хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха арга боломжогүй байна.

Арадай ажахын, үзэл суртаалай асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ библиотекэнүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэриие бүри ехэ удха шанартай болгохо гэшэ аймагай библиотекэнүүдэй хүсые нэгэдүүлэн, тэдэниие нэгэдхэмэл гуримтай болголгоһоо дулдыдаха байна. Энэ хэрэгые амжалтатай һайнаар бэелүүлхын тула библиотекэнүүдэй байгуулгые хубилгаха, тэдэниие нэгэдхэхэ, хүтэлбэриин шэнэ аргануудые хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Хүдэлмэришэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эрдэм мэдээсэлэй талаар партийна организацинуудай туһалагша болохо библиотекэнүүдэй үүргыень ехэдхэхын, тэдэнэй ажал хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулхын тула бэелүүлэгдэхэ ёһотой арга хэмжээнүүд «Коммунис хүмүүжүүлгэдэ, эрдэм, техникын дэбжэлтэдэ библиотекэнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай 1974 оной май һарын тогтоол дотор эли тодоор хэлэгдэнхэй.

«КПСС-эй ЦК-гай тогтоол бэелүүлхэ арга хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Культурын министерство 1974 оной июниин 7-ной тогтоол дотороо тодорхойлон хэлээ.

Орон дотор библиотекэнүүдэй хүдэлмэри эмхидхэхэ Ленинэй хараа бодолой бэелэгдэжэ байһанай шэнэ шата, ажалшадые номоор гүйсэд һайнаар хангаха эгээл зохисотой, эгээл таарамжатай арга нүхэсэл хадаа библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие нэгэдхэмэл гуримаар ябуулга болоно. Июниин 1-һээ 7 болотор Москвада, ВДНХ-да болоһон республиканска, областной, хизаарай библиотекэнүүдэй научно-методическа таһагые даагшанарай Бүхэсоюзна семинар энэ асуудалда зорюулагдаа. Библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие нэгэдхэмэл гуримтай болгохо арга боломжонууд түс семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. 1967 онһоо хойшо шэнэ гуримаар ажаллаха туршалгын хүдэлмэри ябуулжа байһан Эстониин, Латвиин, Киргизэй союзна республиканууудай. Свердловско, Астраханска областьнуудай түлөөлэгшэд дүй дүршэлөө бэшэнтэй хубаалдаа.

Нэгэдхэмэл гурим байгуулгын гол зорилго хадаа библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие улам һайжаруулга, шанартай болголго, тэрэнэй нүлөө, үүргэ ехэдхэлгэ, таарамжатай зохидоор фонднуудаа бүридхэн. олон янзын номуудаар ажалшадай эрилтые гүйсэд дүүрэнээр хангалга, библиотекэнүүдтэ һомологдоһон мүнгэ ашаг үрэ ехэтэйгээр гаргашалга болоно.

Мүнөө үедэ орон доторнай нэгэдхэмэл гуримтай 100 гаран библиотекэ хүдэлнэ, тэрэнэй 50-ниинь РСФСР дотор. Харин 9-дэхи табан жэлэй һүүл болотор РСФСР дотор 200 нэгэдхэмэл библиотекэнүүд эмхидхэгдэхэ. Мүн гүрэнэй библиотекэнүүдһээ гадна, эмхи зургаануудай библиотекэнүүд иимэ гуримда оруулагдаха юм.

Библиотекэнүүдые нэгэдхэхэ, нэгэ фондтой, нэгэ хүтэлбэритэй болгохо гэшэ мүнөө үе сагаймнай эрдэм, техникын дэбжэлтын эрилтэ мүн. Энэ хэрэг манай республика дотор дэмжэгдээ.

«Хүдөөгэй ажалшадые номуудаар хангаха хэрэгые нэгэдхэхэ талаар туршалгын хүдэлмэриин дүнгүүд тухай» РСФСР-эй Культурын министерствын коллегиин 1973 оной апрелиин 26-най тогтоол бэелүүлэн, Хориин аймагта ба Улаан-Үдэдэ библиотекэнүүд нэгэдхэгдэн, 1973 оной сентябриин 1-дэ нэгэдхэмэл библиотекэ байгуулагдаа.

Иимэ нэгэдхэмэл библиотекэ байгуулхын тула 1971 онһоо эхилжэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаа. Бэлэдхэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд юу харуулааб гэхэдэ, нэмэлтэ мүнгэ һомололтогүйгөөр номойнгоо фонд һайнаар ашаглажа болохо байгаа, хото ба хүдөөдэ мүнөө үеын эрилтэдэ харюусама соёлой ба мэргэжэлэй томо түб байгуулагдаха байгаа.

Шэнэ гуримаар ажаллаһанай түрүүшын дүн гэхэдэ, уншагшадай тоо олон болоо, библиотекэнүүдэй хүдэлмэри элитэ һайжараа. Богонихон хугасаа соо Хориин аймагта уншагшадай тоо 1971 онойхитой сасуулбал, 33 процентээр дээшэлһэн байна. Харин республика дотор дунда зэргээр оройдоол 23 процентээр дээшэлээ бшуу.

Мүн уншагшадай бүридэлшье хубилаа. Тэдэнэй 25 процентнь мүнөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд. Арадай ажахын мэргэжэлтэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд. мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэд олоороо ном уншадаг болоо. Уншагшад ниитэ политическэ, хүдөө ажахын, техническэ номуудаар ехэтэ һонирхоно.

Хориин аймагай библиотекэнүүдэй хүдэлмэриие республикымнай партийна, советскэ органууд үндэрөөр сэгнээ. Социалис мүрысөөнэй 1973 оной дүнгүүдээр тэдэндэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Улаан туг барюулагданхай.

Хориин аймагай библиотекэнүүд нэгэдхэмэл гуримаар амжалтатай хүдэлжэ байна. Тэдэнэй ажал хүдэлмэриие анхаралтайгаар шэнжэлһэнэй үндэһэн дээрэ бусад районуудые нэгэдхэмэл гуримда оруулха бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

Буряад орондомнай библиотекэнүүдые нэгэдхэлгэ түсэбэй ёһоор 1980 он болотор үнгэргэгдэхэ. Хойто зүгэйхиһээ бэшэ бусад бүхы аймагуудай библиотекэнүүд нэгэдхэгдэхэ юм. Иигэжэ ниитэ политическэ, эрдэм-техникын, естественнэ. хүдөө ажахын, уран зохёолой ба бусад олон номуудгай, хэдэн таһагуудтай соёлой ба мэдээсэлэй, үзэл сурталай томо түб байгуулагдаха юм.

Республика дотор бүхы библиотекэнүүд нэгэдхэмэл гуримтай болохо. Хотын, аймагай библиотекэнүүд нэгэдхэмэл гуримай түбүүд болохо юм. Бусад библиотекэнүүд түрэй таһагууд болохо. Түб библиотекэдэ тусхай мэргэжэлтэдэй таһагууд, уншалгын залнууд байха. Ямаршье тосхоной уншагшад нэгэдхэмэл фондһоо ном абажа уншаха эрхэтэй.

Ажалшадые номуудаар бүри һайнаар хангахын тула 200—300 ажаһуугшадтай багахан тосхонуудта мүн лэ таһагууд нээгдэхэ юм. Иимэ таһагууд долоон хоногтоо үсөөхэн үдэр хүдэлхэ. Энэ хүдэлмэридэ олониитын түлөөлэгшэд үргэнөөр хабаадаха. Һаяхан эмхидхэгдэһэн номдо дуратайшуулай республиканска бүлгэм энэ хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Библиотекэнүүд нэгэдхэмэл гуримаар хүдэлхэдөө, эрдэм-мэдээсэлэй түб гэһэн үүргээ гүйсэд һайнаар дүүргэжэ шадаха байна. Эндэ Хориин библиотекэнүүдэй дүй дүршэл һонирхомоор.

В. САВИНОВА,
А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын научно-методическа таһагые даагша.

МАНАЙ ХАНИНАР

Манай һургуули аймагай библиотекэ хоёр үни сагһаа хойшо хоорондоо нягта холбоотой юм.

Дэлхэйн эрдэмэй дээжые хадагалһан номой баялигта инаг дуратайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмнай библиотекарьнууд горитойхон туһа үзүүлдэг.

Энэ жэлдэ, һуралсалай дүүрэжэ байха үедэ, манай бүхы һурагшад библиотекын хүдэлмэритэй, фондтой танилсаа бэлэй. Энэ ушар хадаа үхибүүдые номдо гамтайгаар хандажа һургаха, номой хаана яажа хадагалагдажа байдагые үхибүүдтэ мэдүүлхэ гэһэн зорилготой байгаа.

Манай предмет заадаг багшанар сагүргэлжэ ямар нэгэн темэдэ зорюулагдаһан хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Тэдэнэрэй энэ хүдэлмэридэнь хэрэгтэй болохо номуудые библиотекын хүдэлмэрилэгшэд багшанарай эрилтээр суглуулжа үгэдэг заншалтай.

Жэшээлхэдэ, манай түүхын багша Е. Борисовада «Шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ» гэһэн асуудалаар семинар үнгэргэхэдэнь туһалһан юм. Мүн долоодохи классай һурагшад «Ленин—уран зурагта» гэһэн темэдэ монтаж бэлдэхэдээ, библиотекын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандажа, хэрэгтэй материалнуудаа абаа бэлэй. Наймадахи классайхид түүхын хэшээлдэ бэлдэхэдээ, библиотекэ ошодог юм. Багша Е. Борисова хуулита эрхын асуудалаар ахалагша классай һурагшадтай хэшээл үнгэргэхэдөө, библиотекэһээ материалнуудые суглуулһан байна.

«Ном хайшан гэжэ уншахаб?» гэһэн темээр хөөрэлдөөнүүдые библиотекарьнууд манай һурагшадтай саг үргэлжэ үнгэргэжэ байдаг гээшэ.

Ерэхэ жэлдэ түб библиотекынхидтэй хамта хүмүүжүүлгын талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдахаар хараалагдана. Дэлхэйн ба совет классигуудай бүтээлнүүд тухай лекци уншахабди гэһэн библиотекарьнуудэй дурадхал хүндэтэйгөөр хүлеэн абаабди.

Эдир уншагшадай конференцинүүдые үнгэргэжэ байхаар мүн лэ хараалагданхай.

Манай хамтын хүдэлмэри саашадаа бүри ашаг үрэ ехэтэй болохо бээ гэжэ найданабди.

В. СТЕПАНОВ,
Хориин аймагай 1-дэхи һургуулиин директор.

АМЖАЛТА ХҮСЭНЭБДИ

Автоклуб даагшаар хүдэлжэ байха зуураа, аймагайнгаа библиотекэһээ оло дахин номуудые абажа уншааб. Эгээн түрүүн ерэхэдэм, библиотекарь намай каталогтоёо, картотекэтээ танилсуулаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо дуратай гү, али хэрэгтэй номоо амарханаар оложо абадаг болооб.

Бидэнэр, уншагшад. гансал уншаһан номоо һэлгүүлхээ библиотекэ ерэдэг бэшэбди. Өөрынгөө ажал хэрэгтэ хабаатай алибаа олон материалнуудые суглуулха гү, али ороноймнай түүхэдэ болоһон үйлэ хэрэг мэдээсэлнүүдээр һонирхохош. Эндэ библиотекарьнуудэй туһа угаа ехэ.

Библиотекэ орожо ерэхэдэш шэнэ номуудые харуулһан стенднүүд, тэдэ номуудта хэгдэһэн аннотацинууд байдаг. Имэһээ уншагшад шэнэ шэнэ номуудтай танилсаха дүүрэн арга боломжотой. Хүдөө ажахын хүдэлмэриин халуун хаһануудай үедэ библиотекарьнууд тусхай стенднүүдые бэлдэдэг. Жэшээлхэдэ, ноохо хайшалалгын үедэ «Сагаан алтаяа» — саг сооньэ гэһэн стенд хэгдэһэн байгаа.

Энэ жэлдэ арадай соёлой университет хүдэлмэреэ дүүргээ. Гурбан жэлэй турша соо университедэй шагнагшад уран зураг, хүгжэм, хатар тухай һонирхолтой лекцинүүдые шагнаа. Эдэнэй һуралсалда аймагай библиотекэ ехэхэн туһа үзүүлээ. Һүүлэй үедэ бүришье һайн байгаа. Юуб гэбэл, манай библиотекэ нэгэдхэмэл системээр хүдэлдэг болоо ха юм. Имэһээ хүдөө нютагуудта ажаһуудаг зон хэрэгтэй номоо библиотекэ хоорондын абонементээр захижа асаруулдаг байгаа.

Мүнөө үедэ аймаг доторнай «Комсомол — партиин эрхим хүбүүн» гэһэн залуушуулай фестиваль боложо байнхай. Түс фестивалиин хүдэлмэридэ Соёлой министерствын сценари хэрэглээшье һаа, оло дахин аймагайнгаа библиотекэдэ хандаабди.

Хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангалгада манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Агитбригадатаяа хамта хүдөөгөөр ябахадаш, ажалшад ехэл баяртайнууд, һаяхан библиобус ерэжэ шэнэ номуудтай болообди гэлсэжэ байдаг.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд манай хэрэгтэ ехэхэн туһа үзүүлдэг гээшэ. Тэдэнэртээ ажал хүдэлмэридэнь амжалта хүсэн, дамжуулгын Улаан туг шангаа алдангүй байхыень хүсэнэбди.

Н. ДАГБАЕВА,
Хориин аймагай РДК-гай автоклубые даагша.

Хориин түбэй библиотекэдэ саг үргэлжэ хүдөө ажахын хүдэлмэришэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалганууд, шэнэ ном зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэгдэдэг. Һаяшаг библиотекын хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй үүлтэртэ малай станциин хүдэлмэрилэгшэдтэй «Үүлтэртэ мал харууһалга» гэһэн асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгын үедэ.

УГАА БАЯРТАЙБДИ

Һуралсалай жэлэй дүүрэмсээр бидэниие практикада ябуулхань гэжэ дуулахадаа, хэниие мнай, хайшань эльгээхэ юм гэжэ ехэтэ хүлеэгээ бэлэйбди. Хүлгөөтэй шуулятай шалгалтын үдэрнүүд һубарижал байгаа. Шалгалтануудаа һаяхала бараг дүүргэмсээрнай. бидэниие, бүлэг студентнэрые, Хориин аймагай түб библиотекэ эльгээхэнь гэжэ дуулахадаа, ехэтэ баярлаа бэлэйбди. Юуб гэбэл, Хориин түб библиотекэ республика дотороо эгээл эрхим библиотекэ юм. Эндэ шэнэ, нэгэдхэмэл гуримаар, хүдэлжэ эхилэнхэй. Иимэ шэнэ арга хэрэглэһэн түрүү библиотекэдэ хүдэлхэ гэшэ бидэндэ, ерээдүйн мэргэжэлтэдтэ, хэды ехэ туһатай байгаа гээшэб!

Ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө энэ библиотекэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагданхай гэжэ мэдэхэдээ, бүришье баярлаа бэлэйбди. Нэгэдхэмэл гуримаар хүдэлжэ байһан оройдоол 50 библиотекэ РСФСР дотор бии. Харин манай Сибирь ба Алас-Дурна зүгтэ гансахан Хориин аймагта энэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Гэбэшье республикымнай ондоо аймагуудта хориинхидой жэшээ дуурян абажа байһан библиотекэнүүд бии.

Библиотекын директор Римма Андреевна Лисова бидэниие халуунаар угтажа абаад, библиотекэтэеэ, хүдэлмэрилэгшэдтэеэ танилсуулаад, хүн бүхэнэймнай хүдэлхэ газарые олгуулжа үгөө. Нэгэдхэмэл гуримай байгуулга, тэрэнэй ашаүрэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Эндэ хүдэлһэн һара соогоо бидэнэр хэрэгтэй, туһатай олон юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаабди. Училищидаа, хэшээлнүүдтээ үзэһэн юумэеэ бодото байдал дээрэ хараабди. Иигэжэ бэрхэ мэргэжэлтэд болохо, эрдэм болбосоролой баялиг—номуудые уншагша олондо хүргэхэ гэһэн манай эрмэлзэл бүришье бадараа бэлэй.

Хориин аймагай түб библиотекэдэ үнгэргэһэн практикымнай хүдэлмэри бидэниие училищияа дүүргээд, хаанашье ажаллабал, нэгэдхэмэл гуримай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахаар зоригжуулна.

Л. АЮШЕЕВА,
Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин студентка.

УНШАГШЫН ҺАЙН НҮХЭР

МАНАЙ ХҮДӨӨ ажахын хүдэлмэришэдэй урда айхабтар ехэ зорилгонууд табигданхай. Хүдөө ажахымнай гайхалтай түргэнөөр хүгжэжэ байна. Иимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэйшье, хүдэлмэришэдэйшье, мэргэжэлтэдэйшье урда шэнэ асуудалнуудай гаража байдагынь эли. Тэдэнэр эрдэм мэдэсэ ехэтэй байха зэргэтэй.

Мэргэжэлтэдтэ зорюулагдаһан тусхай номууд хүдөө нютагуудай багахан библиотекэнүүдтэ тон хомор байдаг. Ушар иимэһээ, хүдөө ажахын эрдэм олоной дунда дэлгэрүүлгэ хадаа манай библиотекын ехэ уялга болоно.

1968 онһоо хойшо хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлхэ хүдэлмэриие сэхэ хараа шугамаар, саг үргэлжэ ябуулжа эхилээбди. Энэ хүдэлмэри эхилхэдээ, нэн түрүүн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй танилсаабди. Мүн аймагайнгаа, ажахы бүхэнэй ажал хэрэгтэй танилсаабди.

Удаань библиотекэдэ мэргэжэлтэдые урижа асараад, тэдэнтэй хамта хүдөө ажахы тухай бии байгаа бүхы номуудые хаража үзөөбди. Манайда хадагалагдажа байһан хүдөө ажахын номуудай тэн хахадынь хуушаршаһан, уншагшадта хэрэггүй болоһон гэжэ элирүүлэгдээ. Хүдөөгэй 20 библиотекын фонднуудые хаража үзэхэдэмнай, мүн лэ иимэ байдалтай байгаа. Хүдөөгэй библиотекэ бүхэнэй фонддо 7—8 мянган ном байһан аад, тэдэнэйнь 60—70 процентнь уншагдадаггүй, миил номой таг дээрэ хэбтэдэг байгаа. Мүнөө үедэ хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ уншагдажа байдаг 2—3 мянган номууд үлэнхэй. Аймагай түбэй библиотекын фондод 50 мянган ном ганса хүдөө ажахын таһагта бии.

Аймаг дотороо библиотекын хүдэлмэри нэгэ хүтэлбэритэй, нэгэ түбтэй болгохо. хүдөө ажахын эрдэм олониитын дунда дэлгэрүүлхэ хэрэгтэмнай А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһа үзүүлээ.

Картотекэнүүдэй байгуулга хэхэ, түсэб зохёохо, тоосооной дүримүүдые гаргаха ажалдамнай республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хамһалсаа Энэнь мүнөө манай хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байнхай.

Олониитын дунда хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлхэһээ гадна, бүхы ажалшадые ном уншадаг болгохо, ганса уран зохёолой бэшэ, мүн политическэ, экономическа, искусствын болон бэшэшье номуудаар һонирхуулха гэһэн зорилго урдаа таблабди. Энэ зорилгоёо гүйсэд һайн дүүргэлгэдэмнай библиотекэнүүдые нэгэ түбтэй болгохо гээшэ ехэ удха шанартай байгаа.

Нэн түрүүн бидэндэ хэрэгтэй бүхы партийна, олониитын, ажахын эмхи зургаануудтай холбоо барисаа байгуулаабди. Удаань хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэдэ гүйсэд хангамаар номуудай фонд эмхидхээбди. Һүүлээрнь мэдээсэлэй ба библиографическа хүдэлмэри һайжаруулан, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эрдэм нэбтэрүүлгэ ябуулжа эхилээбди. Һүүлдэнь хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ туһалха секторэй хүдэлмэриин онол арга бии болгообди.

Ажахынуудай экономическа байдал, хүгжэлтын арга боломжонуудые наринаар шэнжэлээд, тэдэнэй экономическа түхэл шарай харуулһан картотекэ байгуулаабди. Эндэмнай бүхы ажахынууд тухай, хэнэй хэды шэнээн ургаса хурааһан, хаана ямар мал тэжээгдэдэг хүрэтэр мэдээсэлнүүд бии. Хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта мэргэжэлтэд ямар юумээр һонирходог бэ гэжэ шэнжэжэ үзөөбди.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые хангаха секторые хүтэлбэрилхэ зүблэл байгуулагданхай. 10 хүнһөө бүридэдэг түс зүблэлдэ ажахынуудай, управлениин ахамад мэргэжэлтэд. аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ ородог. Зүблэлэй бүридэл хүдөө ажахын управленидэ зүбшэн хэлсэгдэһэнэй удаа аймагай түйсэдхэхэ комитедээр баталагданхай. Мэдээсэлэй ба библиографиин талаар ажалшадые хангаха түсэбөө түс зүблэлтэй хамта зүбшэн хэлсэдэгбди.

Номуудайнгаа фонд сэбэрлэхэ, шэнэ номуудые нэмэхэ хэрэг түргэнөөр ябуулха ёһотой. Иимэһээ нэгэ түбтэй, нэгэдэмэл фонд бүхы аймаг хангаха зорилготойгоор эмхидхээбди. Коллекторһоо, номой магазинуудта хэрэгтэй ном абтаа. Ном худалдан абаха мүнгэеэ ондоогоор хубаарилаабди. Мүн хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ ном абаха нэмэлтэ мүнгэн олдохо болоо. Соёлой ба хүдөө ажахын министерствэнүүдэй захиралтын ёһоор үйлэдбэриин һуралсалда шухала номуудые абаха хэрэгтэ ажахы бүхэн 50-һаа бага бэшэ түхэриг һомолхо ёһотой. Иигэжэ үнгэрэгшэ 1973 ондо 1631 түхэриг ороо һэн.

Библиотекэнүүдэй фонднуудые бүридхэхэ нэгэ түсэбэй ёһоор бүхы номуудые шэнжэжэ үзөөд. хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ ябуулнабди. Эндэ нэгэдхэгдэһэн каталог байгуулаабди. Мүнөө иимэ каталогуудые аймагай библиотекэ хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ тараажа үгэнхэй. Тиимэһээ хүдөөгэйхид библиотекэ хоорондын абонемент хэрэглэн олоор ном захижа асаруулнад. Мүн бидэшье тэдэнэй захяагаар номуудые олоор (400-гаад боти хүрэтэр), удаан болзортойгоор (2 һара хүрэтэр) эльгээнэбди.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй библиотекэнүүд түб библиотекын таһагууд болонхой. Тэдэниие даагшад фондынгоо бүридхэл, шэнэ номой шэнжэлэл хэхээ болёо. Эдэ бүгэдэ түб библиотекэ дээрэ хэгдэнэ ха юм. Тиимэһээ тэдэнэр уншагшадай һонирхол мэдэжэ абаха, уншагшадай дунда үргэн ажал ябуулха арга боломжотой болонхой гээшэ.

Түб библиотекэдэ референтнэ бүлэг байгуулагданхай. Эндэ хүдөө ажахын 7 мэргэжэлтэд ородог. Түс бүлэгэй гэшүүн хүдөө ажахын ямар нэгэн һалбари даажа абанхай юм. Референтнүүд даажа абаһан һалбари бүхэндөө хабаатай шэнэ номуудые библиографи, хэблэл анхаралтайгаар шэнжэжэ үзөөд, мэдээсэл үгэдэг. Һара бүхэнэй һүүлшын понедельнигэй үдэр референтнүүдэй суглаан болодог.

Аймагай библиотекэ, тэрэнэй филиалнууд Хоринск тосхоной болон бүхы аймагай уншагшадта номуудые, журналнуудые, газетэнүүдые үгэдэг. Ямаршье филиалай уншагша түбэй библиотекэһээ ондоо таһагһаа ном абажа уншаха эрхэтэй. Яагаад гэбэл, эдэ библиотекэнүүд нэгэ фондтой, нэгэ хүтэлбэритэй, хамтын сметэтэй нэгэ библиотекэ гэжэ харагдана.

Хүдэлмэреэ иимээр эмхидхэһэнэй аша үрэ угаа ехэ. 1973 оной нэгэдэхи кварталтай 1974 оной нэгэдэхи квартал сасуулбал, хүдөөгэй таһагуудта номуудые уншагшадта үгэлгэ 26919 байһан һаа, 55504 болоо; уншагшадай тоо 2738 байһан һаа, 4188 хүн болоо.

Нэгэдхэгдэһэн каталог дотор аймагай библиотекэнүүдтэ байгаа бүхы номууд харуулагданхай. Нэгэдхэмэл фондддо үгы байһан номууд библиотекэ хоорондын абонементээр ондоо тээһээ захижа асаруулагдана.

Уншагшадые хангаха шэнэ аргаар ажаллажа эхилһээр жэлшье болоодүй байнабди. Гэбэшье энэ үе соо 2638 шэнэ уншагшадтай болообди. Номуудаймнай фонд 1972 ондо 118020 боти байһан һаа, 1973 ондо 131600 болоод байгаа.

Ажал хүдэлмэридөө библиобус үргэнөөр хэрэглэнэбди. Манайда 240 гаран хүдөө газар бии. Тэндэхи уншагшадые шэнэ номоор хангалгада библиобус табинабди.

Библиотекэнүүдые нэгэдхэмэл гуримда оруулалга хадаа ажалшадые эгээл һайнаар хангаха арга нүхэсэл мүн. Нэгэдхэмэл гуримда ороһон библиотекэнүүд һомологдоһон зөөриие тон таарамжатайгаар ашаглаха, бүри олон боти номуудые тарааха, номуудые шэнжэлгые дэлисэ ехэтэйгээр ябуулха, уншагшадые шанар һайнтайгаар, аша үрэ ехэтэйгээр номоор хангаха. мэдээсэлэй ба библиографическа хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха арга боломжотой болоно.

Р. ЛИСОВА,
Хориин аймагай түб библиотекын директор.

ТОО, БАРИМТАНУУД

✪ Хориин түб библиотекын фонддо 1971 ондо 115989 боти ном байгаа. Харин 1973 ондо шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилхэдэнь, фонддонь 131600 боти болоо.

✪ 1971 ондо 1600 ондоо нэрэтэй 18946 боти ном абтаа. Харин 1973 ондо 4300 ондоо нэрэтэй 21586 ном абтаа.

✪ 1971 ондо ниитэ политическэ — 18083. техническэ — 4273, хүдөө ажахын — 7274, уран һайханай — 150283 библиотекэһээ бүхыдөө 208856 ном уншагшадта үгтөө. Харин 1973 ондо ниитэ политическэ — 29723, техническэ — 7545, хүдөө ажахын — 14236, уран һайханай — 181100 библиотекэһээ бүхыдөө 266089 ном уншагшадта үгтөө.

✪ Библиотекын уншагшадай тоо 1971 ондо 10130 байһан һаа, 1973 ондо 13151 болоо.

✪ 1973 оной нэгэдэхи кварталда 290 дахин олониитын хүдэлмэри ябуулагдаһан һаа, 1974 оной нэгэдэхи кварталда 300 болоо, нүүдэл 214 библиотекэ эмхидхэгдэһэн һаа, 1974 оной нэгэдэхи кварталда нүүдэл 267 библиотекэ эмхидхэгдээ.

ШЭНЭ МУЗЕЙ

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ hайн шанартай вольфрам үйлэдбэрилэгдэдэг б а й г а а. Хэнэйшье мэдэhээр, шухаг энэ материал оборонын промышленностьда ехэ удха шанартай байhан... Энээн тухай тус комбинадай түүхэ, хүгжэлтэ, ургалта тухай hаяар Закаменск хотодо нээгдэхэ шэнэ музейн экспонадуудhаа мэдэжэ абаха байна.

Музей найман таhагуудтай байхаар түхеэрэгдэнхэй. Түрүүшынь таhагта Зүүн-Сибириин геолого-шэнжэлэлгын трестын аяншалагшадые хүтэлбэрилhэн М. В. Беловагай Сонгино, Хара-Хужар нютагуудта шулуу нүүрhэ олоhон тухай hонирхолтой мэдээсэл табяатай. Мүн эндэ 1934 оной октябриин 11-дэ СССР-эй Хүндэ промышленностиин Наркомой Зэдын комбинат бариха гэhэн захиралта олоной анхарал татахал байха. Тэрэ гэhэнhээ хойшо, тэбхэр дүшэн жэлэй ой дүтэлжэ байна. Үнгэрhэн энэ үе соо комбинадай яагаад хүгжэhэн тухай hонин материалнууд суглуулагдажа, музейдэ табигданхай.

Музейн нэгэ таhагай дэргэдэ гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн стенд олондо hайшаагдахань лабтай. Тэндэнь дүшэн жэлэй туршада комбинадай парти, правительствын зүгhөө хүртэhэн шагнал хайранууд олон. Жэшээнь, СССР-эй министерствын, мүн профсоюзай ЦК-гай грамотанууд бии. Тиихэдэ Совет оронэй мүндэлhөөр 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан, бии болгогдоhон КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ойн баярай дурасхаалта Улаан туг, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай грамота болон бусад тэмдэглэлнүүдые харанабди.

Комбинадай түүхэ харуулhан музей эмхидхэхэ хэрэгтэ музейн совет, тэрэнние хүтэлбэрилэгшэ, комбинадай үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн инженер А. И. Плаксинай хубита ехэ.

Б. БАЗАРОВ.

ВЕРА, НАДЕЖДА, ЛЮБОВЬ

Агын национальна округой Аргали гэжэ элдин hайхан нютагта эхир гурбан басагад түрэhэн юм. Гэртэхиниинь эдээндэ Надежда, Вера, Любовь гэжэ нэрэ үгөө бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо 17 жэл үнгэрөө. Аба эжыдээ үргүүлжэ, эхир гурбан өөдөө үндыжэ, энэ жэлдэ арбадахи класс эрхимээр дүүргэбэ.

— Иигээд яахабта? — гээд, эсэгынгээ асуухада, басагадынь:

— Гурбуулан институтда ороxо hанаатайбди! — гэжэ харюусаа hэн.

Иигэжэ эхир гурбан басагад Улаан-Үдэ хото ерэhэн байна. Эдээнэй эсэгэ, Дамдинов Доржижап, түрэл колхоздоо бухгалтераар хүдэлдэг юм.

Мүнөө эхир гурбан басагад Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда буряад хэлэ, бэшэгэй факультедтэ орохоор шалгалтада бэлдэжэ байнад. Эхир гурбан басагадта эрдэмэй үндэр орьёлой түрүүшын дабаа дабалгадань амжалта юрөөебди!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вера, Надежда, Любовь Доржижаповатан.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. Стендовэ буудалгаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Локомотив» бүлгэмэй стадион дээрэ болоо. Эдэ мүрысөөнүүд байгша оной сентябриин 16-hаа 28 болотор Швейцаридa үнгэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионадта совет спортсменүүдэй бэлэдхэлэй нэгэ шата болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түхэреэн стенд дээрэ мэргэн буудалгаар 1974 оной ороной чемпионка Виргиния Марценкявичуте.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта. «Ажалай час» — түрүү бэшэг. Нютаг нютагай hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Үбhэ хуряалга — партийна хэрэг» — корреспонденци. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ. «Сагтай зэргэлэн» — корреспонденци. Нютаг нютагай hонин.

Гурбадахи хуудаhанда. «Навоин нютагта» — очерк. «Буряад хэлэ шэнжэлэгшэд» — корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Дээдэ hургуулида бариха шалгалта тухай корреспонденци. Нютаг нютагай hонин.

СЭЭХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Бидэнэр нааданабди» — үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 18.35 — Телевизионно hонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Сен-Санс. Оркестртэй наадаха фортепианын хоёрдохи концерт. 19.55 — «Назначение» — телевизионно уран hайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 22.20 — 22.30 — Забhарлалга. 22.30 — «Залуушуул» гэhэн дамжуулга. «Манай репортаж». 23.10 — «Газар дэлхэйн залуушуул». Концерт. (үнгэтэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Буряадай телевидениин ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 19.30 — «Подозреваются все» — уран hайханай фильм.

Амаралтын байшанда

Ягодна тосхонhоо холо бэшэ Аксурга гэдэг үзэсхэлэн гоё газарта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой амаралтын байшан түбхинэнхэй. Мүнөө эндэ тус ажахын түрүүшүүл, үбгэд, хүгшэд амаржа эхилбэ. Амарагшад нютагай аршаан булагаар ундаа харяажа, сэбэр агаараар сээжэ дүүрэн амилжа, махабадаа hайжаруулна.

Хэдэн хоногой урда тээ энэ амаралтын байшанда амарха дуратайшуулай гурбадахи ээлжээн нээгдэбэ. Нэгэ доро 30 хүн амарна.

Колхозой правлени Дугарма Мункуевна Бальчиновае жэл бүри амаралтын байшанда тогоошоноор эльгээдэг заншалтай юм. Амарагшадта амтатай эдеэ хоол юhэдэхи жэлээ бэлдэжэ байhан Дугарма Мункуевнагай бэлдэhэн эдеэн хараалагдаhан сагтаа бэлэн болонхой байдаг юм.

Л. СЛЮНКИНА.

Сэлэнгын аймаг.

Футбол

ХОЁРДОХИ ХАХАДАЙ ТҮРҮҮШЫН УУЛЗАЛГА

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ түрүү hуури эзэлхын түлөө Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда эхилhэн уулзалгын хоёрдохи хахадай түрүүшын нааданууд гэхэ гү, али ээлжээтэ, — арба наймадахи наадан үнгэргэгдэбэ. Июлиин 29-дэ үнгэргэгдэhэн энэ уулзалгада хамтадаа 18 команда хабаадаба.

Мүрысөөнэй таблица толгойлжо ябаhан Барнаулай «Динамо» командын футболистнууд айлшаар ерэhэн Курганай командые 3:1 тоотойгоор шүүгээд, түрүүлhээр түрүүлбэ. Эрхимлэгшэhээ дүрбэн очкогоор гээгдээд ябаhан Благовещенскын «Амур» команда өөрынгөө стадион дээрэ Шэтын «Локомотивтай» наадаhан байгаа. Тиихэдээ талмайн эзэд айлшадаа 2:0 тоотойгоор шүүhэн байна.

Өөрынгөө стадион дээрэ ерэhэн лэ командануудые шүүгээд табижа эхилhэн Владивостогой «Луч» команда Сибириин хото городуудаар айлшалжа захалба. Тиин эдэнэр Нижний-Тагилай «Уралец» командада айлшалхадаа, аяар 5:1 тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоо. Мүн Новосибирскын «Чкаловец» Томскын футболистнуудта айлшалхадаа, талмайн эзэдтэ 2:1 тоотойгоор шүүгдэжэ, мүрысөөнэй таблицада нэгэ hуури гэдэргээ сухариба.

Мүрысөөнэй таблицада hүүлшын hуури эзэлhэн Челябинскын «Локомотивта» Хабаровскын футболистнууд айлшалhан юм. Ерэн минутын туршада эдэнэрэй хэнииньхэнээшье шүүжэ ядаа. Эдэнэр тэнсэжэ, Хабаровскын футболистнууд урагшаа дабшаба ха юм. Наадана й хоёрдохи хахадай түрүүшын уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэhэн манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд Эрхүүгэй «Авиатор» командые 2:1 тоотойгоор шүүгээд, мүрысөөнэй таблицада хоёр hуури урагшаа гараба. Омскын «Иртыш» командын футболистнууд «Шахтертой» наадахадаа, тэнсэhэн байба. Мүн Тюмениин «Нефтяник» айлшаар ошоhон Южно-Сахалинск хотын «Сахалин» командые 2:1 тоотойгоор шүүhэн байна.

Августын хоёрой үдэр манай зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ наадаанинь үнгэргэгдэхэ. «Сэлэнгэ» командын футболистнууд энэ үдэр Шэтын «Локомотив» командатай тэдэнэй стадион дээрэ наадаха юм.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	18	11	7	0	34:9	29
«Амур» Благовещенск	18	9	7	2	24:11	25
«Луч» Владивосток	18	9	4	5	37:20	22
СКА Хабаровск	18	8	6	4	31:24	22
«Чкаловец» Н. Сибирск	18	9	4	5	24:18	22
«Вулкан» П-Камчатскии	17	8	4	5	19:12	20
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	18	7	5	6	18:19	19
«Иртыш» Омск	18	6	7	5	18:20	19
«Автомобилист» Красн.	17	8	2	7	19:19	18
«Нефтяник» Тюмень	18	7	4	7	20:24	18
«Торпедо» Томск	18	7	3	8	17:25	17
«Уралец» Н. Тагил	18	5	6	7	23:21	16
«Зауралец» Курган	18	5	6	7	17:18	16
«Локомотив» Шэтэ	18	4	6	8	10:18	14
«Авиатор» Эрхүү	18	5	4	9	21:34	14
«Сахалин» Ю-Сахалинск	18	3	6	9	13:23	12
«Шахтер» Прок.	18	2	7	9	12:21	11
«Локомотив» Челябинск	18	2	4	12	18:37	8

ТОБШОХОНООР...

☆ Эдир футболистнуудай дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ангарск хотодо боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хамтадаа юhэн команда хабаадалсаhан байгаа.

Ангарскын «Старт» команда 11 очко абажа, түрүү hуури эзэлбэ. Тус тусгаа 10—10 очкотой болоhон Эрхүүгэй «Авиатор», Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын hургуулиин, Красноярскын футболистнууд удаадахи hууринуудые эзэлhэн байна. hүүлшын hуурине Шэтын спортын hургуулиин командa эзэлбэ.

☆ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй футболой федерациин мэдээсэhэнэй ёhоор. «Сэлэнгэ» командын эдир футболистнууд СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ хахад финальна наадаанда хабаадалсаха болобо.

Мүрысөөн байгша оной августын 24-hөө сентябриин нэгэн болотор Уфа хотодо үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Августын 24-дэ «Сэлэнгэ» командын эдиршүүл Москвагай областиин «Ажалай резервын» футболистнуудтай наадаха юм. Удаань — августын 26-да Запорожец хотын «Металлург», августын 28-да Уфагай «Строитель», августын 30-да Ереванай спортын hургуулиин, сентябриин нэгэнэй үдэр Кутаиси хотын «Торпедо» командануудтай наадаха болоно.

☆ Байгша оной августын нэгэнэй үдэр Улаан-Үдын авиационно заводой «Байгал» командын футболистнууд Монголой Арадай Республикын суглуулагдамал командатай уласхоорондын нүхэр ёhоной уулзалга үнгэргэхөөр Улаан-Баатар мордобо.

Монголой Арадай Республикын суглуулагдамал команда харюугай уулзалга үнгэргэхөөр Улаан-Үдэдэ августын 25—30-да ерэхэнь. Айлшад Улаан-Үдэ хотын футболистнуудтай хэдэ хэдэн уласхоорондын нүхэр ёhоной уулзалга үнгэргэхэ юм.

☆ Транспортын «Локомотив» бүлгэмэй футболистнууд 1974 оной чемпион боложо, Буряадай АССР-эй дамжуулгын кубогта хүртэбэ.

Августын 30-hаа сентябриин 4 болотор «Локомотив» командын футболистнууд түмэр замай Центральна соведэй зонын мүрысөөндэ хабаадалсаха юм. Транспортын «Локомотив» Зүүн Сибириин түмэр замай чемпионой нэрэ зэргэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ хүртэhэн байгаа.

Б. МИРОМАНОВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН СААНАhАА

ВАРШАВА

ПОЛЯК ХАНИНАРТА БЭЛЭГ

ТАСС

Польшын hэргээн бодхогдоhоор 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hайндэрэй үеэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Польско-совет хани барисаанай бүлгэмдэ хүрэхэдөө, Ленинградай шаажан зүйлнүүдые бүтээдэг заводой уран бэлигтэнэй шадамар гоёор хэhэн Москвагай дүрэ зурагтай ехэ ваза бэлэглэhэн байгаа. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь, Польско-совет хани барисаанай бүлгэмэй главна управлениин түрүүлэгшэ Я. Шидлягта Л. И. Брежнев энэ бэлэг баярай оршон байдалда барюулаа hэн. Хоёр ороной хоорондохи хани барисаае бэхижүүлгэдэ ехэ туhа хүргэhыень үндэрөөр тэмдэглэжэ байhанайнгаа түлөө энээниие барюулhан байгаа.

Үнэтэ бэлэгэйнь түлөө, СССР-эй арадуудтай хани барисаагаа, аха дүүгэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлгэдэ ОПСД-гэй хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэhэнэйнь түлөө Я. Шидляк хото городуудтахи, hуурин тосхонуудтахи бүлгэмэй 55 мянга гаран эхин эмхиhээ, hурагшадай кружогуудhаа, бүлгэмэй ниитын гэшүүд — ехэ ехэ эмхинүүдhээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ баяр баясхалан хүргэбэ.

ДЕЛИ

СВАРАН СИНГХЭЙ ҮГЭ

ТАСС

Ороной гадаадын политическэ байдал тушаа хөөрэлдөөнүүд Индиин Түбэй парламентын (дээдэ палата) штадуудай Соведтэ эхилбэ. Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх эдэ хөөрэлдөөнүүдые нээхэдээ, хүршэ гүрэнүүдтэеэ, тэрэ тоодо Пакистантай, мүн бусад бүхы оронуудтай харилсаагаа hайжаруулхын түлөө Инди оролдоно гэжэ мэдүүлээ. Симлэдэхи хэлсээе бэелүүлэн, Пакистантай харилсаа холбоогоо hайжаруулхын, Урда Азида амгалан байдал хангахын түлөө Индиин правительство тэмсэнэ гэжэ министр тэмдэглэбэ.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай харилсаа холбоомнай улам үргэдэжэ байна гэжэ Сваран Сингх хэлэбэ. Тиихэдээ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр нёдондо жэл Индидэ ерээд бусалгын дүнгүүд аша үрэ ехэтэй байна гэжэ тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

ЛИССАБОН

ЛИССАБОНДО ОЛОНИИТЫН МИТИНГ БОЛОБО

ТАСС

Португалиин Республикын толгойлогшын байрын дэргэдэ үнгэргэгдэhэн асари ехэ митингдэ Португалиин ниислэл хотын хэдэн арбаад мянган хүн хабаадаа. Тиигэжэ эдэнэр гүрэнэй Соведэй, Саг зуурын правительствын, президент ди Спинолын шиидхэбэрииe дэмжэжэ байhан тухайдаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Ушарынь юуб гэбэл, Гвиней-Бисаугай, Анголын, Мозамбигай арадуудай бэеэ дааhан байдалтай болоhыень Португали мэдэрhэн байгаа. Португалиин Саг зуурын правительствада ородог Португалиин Коммунис, социалис, арадай-демократическа партинуудай үүсхэлээр энэ митинг үнгэргэгдэбэ. Португалиин демократическа хүдэлөөнэй, «Интерсиндикал» гэжэ профсоюзай нэгэдэлэй, Эб найрамдалай национальна комитедэй түлөөлэгшэд тус митингдэ хабаадаhан байна.

Президент А. ди Спинолые, премьер-министр В. Гонсалвишые, Саг зуурын правительствын сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдые, министрнүүдые митингдэ хабаадагшад халуунаар амаршалба.

Правительствын бүридэлдэ ородог демократическа гурбан партиин түлөөлэгшэд митингдэ хабаадагшадаар нэгэн hаналтайгаа,р hайшаагдаhан амаршалгын хамтын бэшэгые президент А. ди Спинолэдэ барюулаа.

ЖЕНЕВЭ

Кипрэй асуудалаар деклараци

ТАСС

Аюулгүйн Соведэй байгша оной июлиин 20-ной тогтоолой үндэhөөр Кипртэ буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээе баталха тухай декларацида Англиин, Грециин, Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд эндэ гар табяа.

Аюулгүйн Соведэй энэ тогтоол шадаал hаа, дары түргөөр бэелүүлэгдэхэ, ёhотой гээд деклараци дотор тэмдэглэгдэнэ. Арал дээрэхи байдалые hайжаруулхын тула хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абахаар энээн дотор хэлэгдэнэ.

Аюулгүйн Соведэй тогтоолой үндэhөөр хөөрэлдөөнүүдые hаяар үнгэргэхэ шухала. Энээнэй ашаар тус райондо амгалан байдал, Кипр дээрэ конституционно правительство hэргээгдэхэ зэргэтэй.

Гурбан ороной түлөөлэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй шэнэ шата байгша оной августын 8-да Женевэдэ эхилхэ юм. Кипртэхи грегүүдэй, түүрэгүүдэй общинануудай түлөөлэгшэд эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадуулагдахаар хараалагдана.

ХЕЛЬСИНКИ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй мэдүүлгэ

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй бюрогой онсо яаралтай заседани эндэ боложо, Кипртэхи байдал тухай мэдүүлгэ абаhан байна. Кипртэхи байдал бүхы талаhаа hэримжэтэй хёрхо байха, али бүхы шэнэ үгэсөөнүүдые таhалдуулха, бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабахадань, Кипрэй арад зондо туhалха, эдэнэй аша туhын, эрилтэнүүдэй үндэhөөр урдань оршоhон зорилгонуудые шиидхэхэ эрилтэ табина, гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Кипрэй асуудалаар Аюулгүйн Соведэй 1974 оной июлиин 20-ной тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет уряална гээд саашадаа хэлэгдэнэ. Бэеэ даааhан, дүлдыданги бэшэ байдалтайгаар эб найрамдалай, дэбжэлтын замаар дабшажа, амгалан тайбанаар ажаhуухын тула Кипртэхи грек, түүрэг арадуудай тэмсэлые дэмжэжэ байhан тухайдаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет мэдүүлбэ. Гадаадын оронуудай хамааралсалгагүйгөөр, газар дайдын бүтэн байха эрхэ байдалда Кипр хүгжэхэ ёhотой.

ТОКИО

Совет-япон хэлсээн

ТАСС

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй ой модоной промышленностиие хүгжөөхын тула түхеэрэлгэнүүдые, машинануудые, суднануудые, мүн бусад эд бараа Японhоо СССР-тэ эльгээхэ тухай, барилгын модо ба хюреэдэгдэhэн материалнуудые СССР-hээ Япондо эльгээхэ тухай генеральна хоёрдохи хэлсээндэ эндэ гар табигдаа.

Табан жэлээр хараалагдаhан энэ хэлсээнэй үндэhөөр Советскэ Союз 18,4 миллион кубометр барилгын модо, хюреэдэгдэhэн материалнуудые Японой фирмэнүүдтэ худалдаха байна. Сибириин, Алас-Дурна зүгэй ой модоной ажахые хүгжөөлгэдэ шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые, материалнуудые Японой компанинуудhаа худалдажа абахынь тула Япон 550 миллион долларой банкын урьhаламжа Советскэ Союзда үгэхэ юм.

Энэ хэлсээн хадаа удаан болзорой экономическа харилсаанай талаар СССР-эй, Японой хоорондо баталагдаhан хэлсээнүүдэй эгээл ехэнь болоно.

БЕРЛИН

Арнедо Альваресай мэдүүлгэ

ТАСС

Конституционно ёhо гурим болон арад зоной демократическа туйлалтануудые Аргентинын Коммунис парти саашадаашье хамгаалха юм гэжэ Аргентинын Компартиин генеральна секретарь Арнедо Альварес «Нойес Дойчланд» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Аргентинэ хүгжэлтынгөө шухала шатада ороод байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Орон дотор үргэн ниитэ арад түмэнэй ба контрреволюционно хүсэнүүдэй хоорондо тэмсэл улам шангадажа байна.

Пероной правительствын программые үргэн ниитэ арад зоной, нэн түрүүн хүдэлмэришэн ангиин дэмжэжэ байhан ушар, пролетарска үзэл сурталай нүлөөнэй үргэдэлгэ орон доторой хүгжэлтын онсо шэнжэ болоно гэжэ КПА-гай генеральна секретарь мэдүүлээ. Империализм хадаа партиин ба арадай гол дайсан байhаар.

БЕЙРУТ

КИПРТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Эндэ ороhон мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Турциин сэрэгүүд Кипр дээрэ эзэмдээд байhан газарнуудаа улам бэхижүүлжэ байhаар. Аралай хойто захада 20 гаран километр утатай эрье шадарай участогые, Кирениие Никозитай холбодог харгые зубшаhан районуудые хинажа байhаар гэжэ информационно агентствэнүүд тэмдэглэнэ. 25—30 мянган хүнhөө бүридэhэн Турциин сэрэгүүд эндэ бии. Эдэнэр 200 гаран танктай. Турциин общинын захиргаанай зургаанууд Кирэнидэ абаашагдаа. Турциин премьер-министр Эджевидэй хэлэhэнэй ёhоор, Турци Кипртэхи сэрэгүүдээ hөөргэнь татахые хараалнагүй.

Турциин общинын информациин бюрогой мэдүүлгэ Никозида тунхаглагдаа. Турциин hуурин тосхонуудые грегүүдэй буудахадань, 20 мянга шахуу түүрэг-киприот гэр байраа орхижо, зугадаха баатай болоhон байча гээд энээн дотор хэлэгдэнэ. Июлиин 22-hоо 27 болотор национальна гвардиин хүсэнүүд Турциин hуурин тосхонуудые 40 гара дахин буудаhан байха юм.

Сэрэгэй ябуулгануудhаа уламжалан, таhалагданхай районуудта медикаментнүүдые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаашажа ябаhан ООН-ой хүсэнүүдэй патрульнуудые Турциин сэрэгүүд бариhан байна гээд информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ.

Арал дээрэхи ООН-ой хүсэнүүдэй тоо 4 мянганда хүрөө.

АФИНА

ГРЕЦИДЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Грециин министрнүүдэй кабинедэй заседани эндэ боложо, орон доторхи байдалые зүбшэн хэлсэhэн байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, сэрэгэй захиргаанай зонхилжо байха үедэ табигдаhан бүхы номархнуудые (областьнуудай захиргаанай хүтэлбэрилэгшэдые) ажалhаань гаргаха гэhэн шиидхэбэри правительство абаба. Байгша оной июлиин 23 болотор гэхэ гү ,али премьер-министр К. Караманлисай граждан шэнэ правительствын эмхидхэгдэн байгуулагдадаг эдэ тушаалнуудта томилогдоhон министерствэнүүдэй бүхы гүрэнэй секретарьнарые тушаалhаань бүулгаха гэhэн шиидхэбэри мүн лэ абгаа.

Энэ правительствые эмхидхэн бүридүүлгэ дүүрээ. 18 министр, гүрэнэй 13 секретарь тэрэнэй бүридэлдэ ороно.

1967 ондо хэгдэhэн сэрэгэй урбалтын hүүлээр намнагдаhан парламентын түрүүлэгшэ Д. Паписпару хүдөө ажахын министрэй тушаалда томилогдоо. Сэрэгэй захиргаанда ороогүй байhаараа мэдээжэ болоhон хэдэн либеральна политическэ ажал ябуулагшад мүн лэ правительствын бүридэлдэ оробо. «Правительствада зүрюу харша ябуулга» хэhэнэйнгээ түлөө 1969 ондо 18 жэлээр түрмэдэ хаагдаhан профессор Г. Мангакис эдэнэй дунда бии. Тэрэ ниитын хүдэлмэринүүдэй министр болоо. Диктатурын жэлнүүдтэ студентнэрые сахин хамгаалдаг байhаараа мэдээжэ болоhон адвокат К. Алазанос энэ министерствэдэ гүрэнэй секретариин тушаал эзэлбэ. Тиихэдэ зүүнэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд урдынхидаал мэтэ правительствын бүридэлдэ оруулагдаагүй байhаар.

Премьер-министр К. Караманлис үгэ хэлэхэдээ, орон доторхи байдалые правительство бүрин хинажа байна гэжэ тэмдэглээ.

БОНН

Үнэн хэрэгэй илаята

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөндэ зорюулагдаhан түрүү бэшэг «Унзере цайт» газетэ тунхаглаа. Шахардуу байдал hулаpуулгада тэйбо татахын тула хархис хүсэнүүдэй ехэ оролдолго гаргажа байгаашье hаань, ниитэевропын зүблөөн дээрэ гол шухала бүхы асуудалнуудаар hайн дүнгүүд туйлагдаба.

Европодохи гүрэнүүдэй бии байгаа хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байлгын гол ёhо тухай үгэеэ ойлголсоhон байна гээд газетэ бэшэнэ. Экономикын, эрдэм, техникын, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ тухай асуудалнуудаар амжалта туйлагдаа.

УНШАГТЫ[illegible] hонирхохо[illegible] байхат

АРХЕОЛОГУУД АГЫ[illegible] НУХЭ ШЭНЖЭЛНЭ

СССР-эй Наукануудай [illegible] демиин Алас-Дурна зүгэй [illegible] учна түбэй Дурна зүгтэхи [illegible] дуудай түүхын, археоло[illegible] ба этнографиин институдай[illegible] лэг хүдэлмэрилэгшэд Уссури[illegible] hалаа — хубшэ тайга соо[illegible] урдадаг. Хор гэжэ голой [illegible] худар ошобо. Эндэхи [illegible] нухэнүүдые шэнжэлхэ [illegible] Эдээн соо үнэтэ зүйлнүүд [illegible] доxo байха гэжэ багсаамжа[illegible] над.

Институдай эрдэмтэд [illegible] мориин агы нухэнүүд соо [illegible] талагануудые хэхэ талаар [illegible] дүй дүршэлтэй юм. Эртэ [illegible] сагта ажаhуухан хүнүүдэй [illegible] сануyд, элдэб ан амитад[illegible] яhан, шулуун, дунгар, [illegible] амhартанууд олдоhон байга[illegible]

Энэ жэлдэ археологическ[illegible] экспедици хүдэлнэ. Зах[illegible] нишнь Валентин гэдэг тох[illegible] шэнжэлэгшэдые хэнэ. [illegible] зо зэбсэгтэ үеын хүнэй [illegible] нүүд эндэ олдоhон байна. [illegible] гөөдүүлынь Урда Приморие[illegible] хи эртэ урда сагай хото [illegible] тажа байнхай. Мүнөөнэй [illegible] гейцүүдэй, нанайцуудай [illegible] гарбал эндэ ажаhуухан бай[illegible] гээд багсаамжалагдана.

УЗБЕКИСТАНАЙ МИНЕРАЛНУУД БҮРИДХЭЛДЭ АБТАН[illegible]

УЗБЕКИСТАНАЙ минер[illegible] нууд бүридхэгдөө. 562 [illegible] рал, эдэнэй 125 зүйл энэ [illegible] ридхэлдэ ороhон байна.

16 минералынь гансал [illegible] бекистанай территори [illegible] ушардаг юм. Эдэниие түр[illegible] лэн нээhэн хүнүүдэй нэр[illegible] республикын геологууд [illegible] ралнуудта нэрэ үгэнхэй. [illegible] урда сагай агууехэ эрдэм[illegible] Абу Рейхан Бируниин (Бе[illegible] ни) нэрээр нэрлэгдэhэн «[illegible] нит» гэжэ минерал бии. [illegible] кентын В. И. Ленинэй нэр[illegible] жэтэ университедэй [illegible] hуури табигшадай нэгэн А[illegible] сандр Сергеевич Уклонск[illegible] нэрээр нэрлэгдэhэн минер[illegible] шье байха: «уклонсков[illegible] 1926 ондо Үзбегэй геологууд[illegible] олдоhон минерал «узбекит» [illegible] жэ нэрлэгдэбэ.

Республикын, Москв[illegible] Ленинградай, бусад [illegible] республиканудай эрдэмтэ[illegible] хүдэлмэринүүд 4 ботитой [illegible] бекистанай минералнууд» [illegible] hэн монографида оробо.

hОНИН УГСААТАН

НИГЕР гэдэг Республи[illegible] арал дээрэхи гол мүрэнүү[illegible] хоорондуурхи пальмануу[illegible] hүүдэртэ hолоомон хушал[illegible] тай, бургааhаар гүрэжэ [illegible] hэн 20—30-аад урса гэр [illegible] дажа байдаг юм. Шүрэгэр [illegible] рин үзүүртэй, ута онгосон[illegible] эрьедэ татаатай байна. Гү[illegible] губшуурнуудаа хатаахая [illegible] гэрнүүдэйнгээ хоорондуур [illegible] танхай. Загаhанай үнэр хо[illegible] hоо анхилна. Нигер мүрэн[illegible] эрье шадараар ажаhуудаг [illegible] ко гэдэг угсаатанай [illegible] тосхон иимэрхүү байдалта[illegible]

Хура бороогой таhалга[illegible] гүй орожо захалхадань, энэ [illegible] саатан үндэр газар руу [illegible] дэг заншалтай.

[illegible] ажабайдалынь гол [illegible] тэй, [illegible] таhаргагүй [illegible] Сорко гэдэг угсаатан [illegible] до түнхэжэ, [illegible] нуудые дархалдаг байна. [illegible] гаhа барьдаг [illegible] нүүдынь эгээлэй юрын [illegible] мэ, губидур, гарпун.

Энэ угсаатан бусад хүн [illegible] той худалдаа наймаа хэхэ[illegible] бэшэ, ямаршье харилсаа[illegible] Тус угсаатанай хүбүүдэй [illegible] доо угсаатанhаа hамга аб[illegible] хань хорюултай. Гадаад[illegible] ороhон нэгэшье булимта[illegible] энэ угсаатанай хүниие hу[illegible] дүүлжэ шадаагүй юм. Эд[illegible] хэлээ, ёhо заншалаа ори [illegible] нюудаг. Гол мүрэнhөө, тэр[illegible] дошхон абариhаа саг үр[illegible] дулдыданги байдаг дээрэ[illegible] сорко гэдэг угсаатанай, [illegible] жанда энэнь сэхэ нүлөө[illegible] байна. Эгээл иимэhээ эд[illegible] уhанай эзэндэ тодорхойлон[illegible] лэхэдэ, крокодил, гиппопота[illegible] ламантин гэхэ мэтын амита[illegible] та hүгэдэдэг.

Сорко угсаатанай [illegible] хаанаhаа Нигер мүрэнэй эр[illegible] дэ нүүжэ ерээд, түбхин[illegible] hэн тухайнь юуншье мэд[illegible] дэнэгүй. Эдэнэр сонгаи [illegible] угсаатанай бүлэгтэ хабаа[illegible] гээд тоолодог. Юуб гэб[illegible] олохон юумэнийнь адлир[illegible] Гэбэшье сорко гэдэг угса[illegible] эртэ урда сагhаа үндэhэ[illegible] гэжэ зарим эрдэмтэд багсаа[illegible] жална.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03580. Заказ № 004[illegible]